

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra nederlandistiky

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praktická nizozemská filologie

ALTERNATIEVE WERKGELEGENHEID IN INDONESIË

Alternativní pracovní příležitosti v Indonésii

Alternative job opportunities in Indonesia

Caïssa Enkt

Olomouc 2018

Vedoucí práce: Prof. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem v ní uvedla veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje.

Verklaring:

Ik verklaar dat ik mijn bachelorscriptie zelfstandig geschreven heb en alle vakliteratuur en bronnen die ik gebruikt heb in de literatuurlijst heb vermeld.

V Olomouci dne __.května 2018 Caissa Enkt

Dankbetuiging

Ik wil graag van harte mijn dank aan mijn scriptiebegeleider, prof. dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt., betuigen voor zijn waardevolle adviezen en hulp.

Anotace

Tato bakalářská práce prezentuje informace o možnostech alternativních pracovních příležitostí v Indonésii. Mimo to popisuje a zkoumá historii kolonizaci Indonésie, její geografii a realie v relaci k pracovním příležitostem pro cizí státní příslušníky.

Annotation

This work presents information about alternative work opportunities in Indonesia. Besides of that, the work describes and researches the history of colonization of Indonesia, its' geography and facts in relation to be useful in relation for the work opportunities for foreigners.

Klíčová slova

pracovní příležitosti, práce, dobrovolnictví, digitalní nomádství, stáž, Indonésie, historie, kolonizace, objevné plavby, Nizozemí, geografie

Key words

work opportunities, work, volunteering, digital nomad, internship, Indonesia, history, colonization, discovery cruises, the Netherlands, geography

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	5
Inleiding	8
1 Geografie van Indonesië	10
1.1 Algemene informatie	10
1.2 De eilanden	11
1.2.1 Java	12
1.2.2 Sumatra	12
1.2.3 Bali	13
1.2.4 Kalimantan	14
1.2.5 Sulawesi	14
1.2.6 Molukken	15
1.2.7 Papoea	15
2 Nederlandse kolonisatie	17
2.1. Uit de Nederlandse geschiedenis	17
2.2 Het begin van Nederlandse kolonisatie	20
2.3 Verenigde Oost-Indische Compagnie	21
2.4 Infiltratie van Nederlanders in Indonesië	22
2.5 Nederlandse koloniale politiek in Indonesië	24
2.6 Nederlands Oost-Indië	27
3 Werkgelegenheid in het buitenland	31
3.1 Soorten banen	31

3.1.1 Vrijwilligerswerk	32
3.1.1.1 Vrijwilliger	32
3.1.1.2 Motivatie om vrijwilliger in het buitenland te worden	33
3.1.1.3 Vrijwilligersorganisatie	33
3.1.1.4 Soorten vrijwilligerswerk in Indonesië	34
3.1.2. Stages	36
3.1.2.1 Financiering	37
3.1.3. Het fenomeen “digital nomad”	38
3.1.3.1. Waar een digitale nomade aan moet voldoen.....	38
3.1.3.2 Werkgelegenheid voor digitale nomaden.....	40
3.2. Programma's en websites om te raadplegen.....	41
3.2.1. Vrijwilligerswerk	41
3.2.1.1 GoAbroad.....	42
3.2.1.2 workaway.info.....	42
3.2.1.3 Voluteertravels	44
3.2.1.4. INEX-SDA.....	44
3.2.1.5 Vrijwillig Wereldwijd.....	45
3.2.1.6 JoHo	45
3.2.1.7 SIW	45
3.2.1.8 Pure! Volunteer	46
3.2.2 Volunteer-Correct Transparantie Index.....	46
3.2.3 Stages.....	47

3.2.3.1 Erasmus+	47
3.2.3.2. AISEC	47
3.2.3.3. IAESTE	48
3.2.3.4. The Indonesian Experience.....	48
3.2.3.5. Internship Indonesia.....	49
3.2.3.6 www.vso.nl	49
3.3. Waarom een vrijwilliger worden	50
3.3.1 Waarom juist in Indonesië	50
Conclusie.....	52
Shrnutí.....	53
Conclusion	54
Bronnenlijst	55
Internetbronnen.....	55
Annotatie.....	59

INLEIDING

De wereld is onder een enorme druk van moderne technologies en globalisatie. Tijdens de uren van één dag kan men zich verplaatsen met een vliegtuig van Amsterdam naar Sydney. Een vliegkaart kost bijna geen geld. Steeds meer jonge mensen willen graag in het buitenland werken en de wereld ontdekken. Ik ben niet anders als hen en pak elke kans naar buitenland te gaan en blijf daar zo lang als dat maar mogelijk is. In mijn bachelorscriptie zal ik graag over minder bekende mogelijkheden over het werken in het buitenland beschrijven. Ik richt me op Indonesië. Ik neem aan, er bestaat geen complexe bron over deze mogelijkheden. Toch is het internet vol, als je weet waarnaar te zoeken. Daarom zou ik graag een complex werk erover schrijven, zodat het misschien andere jonge mensen zou motiveren om in de wereld te gaan werken.

Deze scriptie bestaat uit 3 hoofdstukken en eindigt met de conclusie. In het eerste hoofdstuk stel ik algemene informatie voor over geografie en economie van Indonesië, want het geeft een idee wat men kan verwachten als men zich interesseert voor werken in dit land. In het tweede hoofdstuk schrijf ik over de geschiedenis van kolonisatie van Indonesië. Ik vind het ontzettend belangrijk en interessant, omdat het kolonialisme de hele wereld en humaniteit heeft beïnvloed en veranderd. De culturen buiten Europa, die waren gekoloniseerd, zijn voorgoed veranderd door Europa. In het laatste hoofdstuk worden alle mogelijkheden beschreven hoe daar een werkervaring te vinden is. Dankzij internet, mijn onderzoek en vergelijking van bronnen en persoonlijke ervaringen van mensen die ik ontmoette, heb ik een complexe bron geschreven, waardoor men kan zulke ervaring krijgen.

Ik heb dit thema gekozen omdat ik zelf geïnteresseerd ben in alle mogelijkheden om in het buitenland te gaan werken. Bovendien heb ik inspiratie gekregen toen ik mijn eigen vakantie drie jaar geleden in Indonesië had doorgebracht. Daar heb ik, behalve reizen, veel jonge mensen ontmoet, die daar gingen werken in verschillende ecologische projecten of al een lange tijd leefden als digitale nomaden, namelijk op het eiland Bali. Ik vond dat heel inspirerend. Het land zelf vond ik ongelooflijk prachtig en de mensen aardig en altijd

positief. Indonesië heeft één van de breedste werkmogelijkheden van de ontwikkelingslanden van deze soort.

1 GEOGRAFIE VAN INDONESIA

1.1 ALGEMENE INFORMATIE

Indonesië is een archipel in Zuidoost-Azië en Oceanië, die in de Indische en Grote Oceaan ligt. Het land bestaat uit 13.500 tot 17.000 eilanden, waarvan een paar duizend worden bewoond en dat maakt Indonesië tot de grootste eilandstaat ter wereld. Het heeft geen gebied op het vasteland, maar grenst aan verschillende eilandstaten met Maleisië, Papua-Nieuw Guinea, Australië en Oost Timor. Indonesië is ook een van de oudste bewoonde gebieden ter wereld. Sinds de 6^e eeuw werd Indonesië bewoond door boeddhistische en hindoeïstische bevolkingsgroepen uit India en in de 8^e eeuw beleefde Indonesië een bloeitijd. In de 13^e eeuw zijn de Arabische handelaren naar Indonesië gekomen en met hun komst werd de islam verspreid. Vanaf het einde van de 16^e eeuw is het gebied gekoloniseerd door verschillende Europese machten. waarvan Nederlanders hun kolonie het langst hadden beheerst (meer over het Nederlandse kolonialisme in Indonesië in hoofdstuk 2). Tegenwoordig is Indonesië de grootste moslimnatie ter wereld, maar toch is de islam niet de officiële religie. Behalve de islam zijn het christendom en ook het hindoeïsme door de staat erkend, maar zijn niet als staatsreligie aangemerkt. Het aantal inwoners van Indonesië was in 2016 261.115.456 en het kent een gematigde groei met 1% per jaar.¹

Indonesië is voor veel mensen een compleet onbekend land. Omdat Indonesië nog steeds bij de ontwikkelingslanden hoort, heeft het niet zulke hoge waarden van de fundamentele economische indicatoren als de westerse landen. Maar het land heeft wel een groot potentieel, dat steeds groeit en het lijkt erop dat het samen met een aantal andere Aziatische landen een van de dominante wereldeconomieën kan/zal worden. Tegenwoordig is Indonesië nog niet zo sterk ontwikkeld als China of Japan, maar in vergelijking met deze twee heeft Indonesië nog het voordeel dat ze de kans heeft om zich te ontwikkelen. In laatste jaren verheugt Indonesië zich in toenemende populariteit bij de toeristen, maar dat is niet het enige veelbelovende aspect van de groeiende economie van Indonesië.²

¹ World Bank Group, <<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=ID>> [cit. 2018-04-10]

² OSN. *Následky asijské krize*. Beschikbaar online: <<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=549>> [cit.2018-04-01].

De rijkdom van Indonesië zit in zijn natuur en biodiversiteit. Na Brazilië ligt er het op een na grootste regenwoud ter wereld. Na Australië bestaan er de meeste endemische soorten dieren. De archipel vormt het raakvlak van de natuur van twee verschillende continenten, Azië en Australië. De natuur wordt echter genadeloos verwoest door de internationale industrie en de bossen en de bedreigde dieren verdwijnen heel snel. Jaarlijks spreken wij over een gebied ongeveer ter grootte van België.³ De oorzaken ervan zijn bijvoorbeeld illegaal hout kappen voor de Europese markt, maar ook palmolieplantages of het groeiende toerisme. Dit maakt Indonesië tot de grootste ontbosser ter wereld.

Indonesië is ook een van de meest populaire vakantiebestemmingen van Azië. Het toerisme ontwikkelt zich heel snel. In 20 jaar is het verdubbeld. Tussen 1996 en 2006 kwamen er jaarlijks ongeveer 5 miljoen mensen naar Indonesië toe, maar daarna is het aantal met een miljoen toeristen per jaar gestegen en zo zijn er in 2017 11,5 miljoen bezoekers gekomen.⁴ Het zijn het stabiele klimaat het hele jaar door, de schitterende natuur, de witte stranden, de bezienswaardigheden en het onderwaterleven wat de toeristen aantrekt.

De belangrijkste eilanden zijn Java met de hoofdstad Jakarta, Bali en Lombok, Sumatra, Sulawesi en de Indonesische delen van de eilanden Kalimantan en van Papua. Enkele worden hieronder nader beschreven.

1.2 DE EILANDEN

Er bestaat geen officiële telling van het aantal Indonesische eilanden. De meest recente update van het Ministerie van Maritieme Zaken en Visserij geeft aan dat er 16 duizend eilanden zijn, waarvan ruim twee duizend eilanden bewoond zijn.⁵ Per bron verschillen deze getallen. Geografisch kunnen ze worden verdeeld in de Kleine Soenda-eilanden, waartoe onder andere de eilanden Bali, Flores, Lombok, Komodo en Timor behoren.

³ Greenpeace, 2014. Beschikbaar online: <<http://www.greenpeace.nl/2014/Nieuwsberichten/Bossen/De-strijd-om-de-regenwouden-van-Indonesie/>> [cit. 2018-04-12].

⁴ World Bank Group, 2018. Beschikbaar online: <<https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL?locations=ID>> [cit. 2018-04-13].

⁵ Z.n., 2017. Beschikbaar online: <<https://indearchipel.com/2017/02/01/hoeveel-eilanden-indonesie/>> [cit. 13-04-2018].

Onder de Grote Soenda-eilanden behoren Sumatra, Java, Kalimantan (het Indonesische deel van Borneo) en Celebes (Sulawesi). Andere eilanden zijn de Molukken archipel en Papua.

1.2.1 JAVA

Java is het kleinste van alle Grote Soenda-eilanden, maar wel het belangrijkste. Dit eiland, met de oppervlakte van 132 000 km², is het meest dichtbevolkte eiland ter wereld met ruim 145.000 inwoners (1,100 inwoners per km²). Java bestaat uit zes provincies: Jakarta, die ook de hoofdstad van het land is, Banten, West-Java, Midden-Java, Oost-Java en het speciaal Gebiedsdeel Yogyakarta. Java is tevens het politieke en economische middelpunt van het land.

Java is altijd al een centrum van de handel en alle activiteiten geweest. Daardoor is de bevolking een multiculturele mix van Maleisische, Indiase, Arabische, Europese en Chinese volkeren. De meeste inwoners zijn echter nog Javanees en Soendanees.

De natuur van Java bestaat uit regenwoud en het eiland is beroemd door zijn vruchtbaarheid, die het te danken heeft aan vulkanen en de vruchtbare grond. De bekendste vulkanen zijn Bromoen Semenru, het hoogste punt van het eiland (3.676 m), die beiden in het Nationaal Park Bromo Tengger Semeru in Oost-Java zijn gelegen.

Op Java liggen de meest belangrijke historische en culturele centra van het land. De metropool Jakarta heeft als elke kosmopoliete stad van alles te bieden, van historische plaatsen met koloniale architectuur en belangrijke musea tot moderne wijken. Yogyakarta, een voormalig sultanaat, is een andere belangrijke stad op het eiland. Vlakbij liggen er twee van 's werelds belangrijkste tempelcomplexen, de boeddhistische Borobudur, die het grootste boeddhistische heiligdom ter wereld is, en de hindoeïstische Prambanan, het grootste tempelcomplex in Indonesië. Dankzij deze twee bezienswaardigheden trekt Yogyakarta na Bali op een na de meeste toeristen.

1.2.2 SUMATRA

Sumatra is met zijn oppervlak 473.481 km² het zesde grootste eiland van de wereld en heeft 51 miljoen inwoners. Het eiland is het meest westelijk gelegen eiland van Grote Soenda-eilanden. Sumatra heeft acht provincies, namelijk Atjeh, Bengkulu, Jambi, Lampung, Noord-Sumatra, Riau, West-Sumatra en Zuid-Sumatra.

Er bestaan veel verschillende bevolkingsgroepen op Sumatra. De grootste buitenlandse gemeenschap wordt gevormd door de Maleisiërs (10 miljoen inwoners). Tot de bekendste inheemse etnische groepen behoren de Batasen uit Noord-Sumatra en Minangkau uit West-Sumatra. Atjeh is een heel specifieke provincie van Indonesië, zijn gebied is onafhankelijk van Jakarta. Het is vooral bekend door zijn extreme oppositie tegen de regering en buitenlanders. Deze provincie is heel conservatief en heeft als enige de islamitische sharia-wetgeving ingevoerd.

Op Sumatra ligt een van de grootste regenwouden van het land. De natuur is heel rijk en divers en er zijn veel prachtige nationale parken. Het Toba meer is het diepste meer ter wereld. De tropische fauna is uniek en er leven beschermde diersoorten als orang-oetans, olifanten, tijgers en neushoorns. Dit eiland is heel vruchtbaar dankzij zijn vulkanische oorsprong en daarom werd Sumatra een van de belangrijkste eilanden op het gebied van agrarische cultivatie. Er zijn enorme plantages met tabak en rubber, palmolie, hout, thee, koffie, steenkolen, bauxiet, goud en tin. Het was op Sumatra, waar in het begin van de 19^e eeuw aardolie was gevonden en zo het bedrijf Koninklijke Shell had begonnen. Daardoor is Sumatra het dominant van Indonesische economie. Als gevolg van economische belangen, corruptie en illegale houtkap komt het regenwoud in gevaar. Dat heeft ook negatieve impact op de beschermde gebieden waar het deel van uitmaakt.

1.2.3 BALI

Bali is weliswaar een klein, maar niet onbelangrijk eiland, dat ten oosten van Java ligt en tot de Kleine Soenda-eilanden behoort. Het eiland heeft de oppervlakte van 5570 km² en er wonen 3,5 miljoen mensen. Bali verschilt van andere eilanden door zijn godsdienst: als het enige gebied in het land is hindoeïstisch. Dat is te merken aan de leefwijze van de bevolking en het is een van de dingen die het eiland zo aantrekkelijk maakt voor de grote getallen toeristen die jaarlijks naar het eiland toe komen. Bali wordt ook wel het eiland

van goden, geesten en demonen genoemd en dat wordt in het dagelijkse leven weerspiegeld. Jaarlijks komen er rond 4 miljoen toeristen naar het eiland en dat maakt Bali tot toeristische trekpleister nummer één van Indonesië. Zij komen vaak voor een exotische spirituele ervaring, die zij in een van de honderden hindoeïstische tempels zoeken, gaan de prachtige natuur met kleine watervallen en rijstterrasjes verkennen of komen om te surfen omdat daar de grootste golven ter wereld kunnen voorkomen. Het toerisme leidt tot verwoesting van de natuur – er worden in snel tempo nieuwe snelwegen en luxueuze hotels gebouwd en in de komende jaren zal er zelfs een tweede vliegveld verrijzen.

1.2.4 KALIMATAN

Kalimantan, de Indonesische naam voor Borneo, is een eiland verdeeld tussen Indonesië, Maleisië en Brunei. Met zijn 743.330 km² is het het op twee na grootste eiland ter wereld. Het aantal inwoners is 15 miljoen. Dit aantal is in de laatste 40 jaar verdriedubbeld door de bevolkingsregulatie – de inwoners van het overbevolkte Java zijn naar andere eilanden verhuisd. Op het eiland ligt het oudste regenwoud ter wereld en daarom leven er veel endemische dieren en planten. Het regenwoud wordt door grote bedrijven verbrand vanwege de teelt van de oliepalm. Daar is veel kritiek op. Volgens sommige bronnen is er gedurende de afgelopen 30 jaar al ruim 50% van het regenwoud verdwenen. Zo worden ook de beschermde dieren in gevaar gebracht. In de afgelopen 16 jaar zijn er ongeveer 15.000 orang-oetans van het eiland verdwenen als gevolg van de ontbossing en de jacht.⁶ Op het eiland worden veel grondstoffen gedolven, want het is heel rijk aan aardolie, aardgas en kolen, verder wordt er goud, smaragd, ijzer, koper, kalksteen, graniet, kaolien en andere gesteente gewonnen. De verwoesting van het eiland is een belangrijk punt van discussie bij ecologische organisaties.

1.2.5 SULAWESI

⁶ The Guardian, 2018. Beschikbaar online: <<https://www.theguardian.com/environment/2018/feb/15/dramatic-decline-in-borneos-orangutan-population-as-150000-lost-in-16-years>> [cit. 2018-04-16].

Sulawesi, vroeger ook Celebes, is een van de Grote Soenda-eilanden met 174 600 km² en het derde grootste eiland van het land. Het telt 15 miljoen inwoners. Ten tijde van de VOC was dit eiland belangrijk, want er lag de voor de specerijen- en goudhandel belangrijke haven Makassar. Nu is het de hoofdstad van het eiland. Het gebied is erg bergachtig en er bevindt zich daar een aantal actieve vulkanen. De natuur is zeer divers, er zijn daar ook regenwouden en rijstterrassen. Het eiland ligt op de grenslijn van de Euroaziatische en Australische tektonische platen. Daardoor is de plaatselijke natuur door beide continenten beïnvloed. Het eiland biedt ook een schitterend onderwaterleven dat rijk is aan koraalriffen. Het gebied is rijk aan minerale grondstoffen, met name goud, ijzererts en parels.

1.2.6 MOLUKKEN

De Molukken zijn een archipel van meer dan 1000 eilanden in het oosten van Indonesië, gelegen in het gebied van Melanesië, tussen Sulawesi en het eiland Nieuw-Guinea. Ongeveer de helft van het gebied/van de eilanden wordt bewoond door 2 miljoen mensen. Administratief zijn zij in twee groepen eilanden verdeeld: Molukken en Noord-Molukken. De eilanden zijn al sinds de 13de eeuw belangrijk geweest voor de handel. Eerst kwamen er de Arabische handelaren en in de 16e eeuw dan de Portugezen. Deze werden door de Nederlanders vervangen en zo verwierven de Nederlanders voor een lange tijd een monopolie in Europa voor wat de handel in specerijen betreft, voornamelijk kruidnagel en nootmuskaat. Tindore en Ambon zijn de belangrijkste Molukse eilanden, die tot de meest globaliseerde gebieden van de archipel behoren en een koloniale erfenis hebben. De eilanden hebben ongerepte natuur en zijn dankzij het schitterende onderwaterleven met meer dan 700 soorten zeevissen een gewilde bestemming voor duikers.

1.2.7 PAPOEA

Papoea is het Indonesische deel van het eiland Nieuw-Guinea, dat aan Papua-Nieuw Guinea grenst. Het Indonesische deel is 462.840 km² groot, maar het hele eiland heeft de oppervlakte 785.753 km², dus is het het op een na grootste eiland ten wereld. Het ligt in

het meest oostelijke deel van het land. Papoea is in 2001 in twee delen opgesplitst die sinds 2007 Papoea en West-Papoea heten. Beide delen zijn een specifieke regio met een autonome status en een eigen regering. Naast Atjeh behoren zij tot de drie onafhankelijke gebieden binnen Indonesië.

In cultureel opzicht is Papoea heel anders dan alle andere Indonesische eilanden en hoort er als het ware niet bij. Er leven honderden etnische groepen, waarvan de Asmaten de grootste zijn. De meeste etnische groepen zijn *antropofagen*⁷. In totaal worden er ruim 250 talen gesproken.

Papoea heeft een snel groeiende economie en is tegenwoordig de meest ontwikkelde provincie van Indonesië. Er ligt de grootste vindplaats van aardolie en aardgas van het land. Er zijn acht goudvindplaatsen en behalve goud worden er ook andere minerale grondstoffen zoals nikkel en koper gedolven. Een groot deel van het gebied wordt voor palmolieplantages vrijgemaakt. Dat leidt tot geschillen met de Papoea-volkeren, want de bossen zijn hun eigendom. “De diepere betekenis van het bos wordt uitgedrukt in het Papoea-gezegde: '*Hutan adalah mama*', (Het bos is onze moeder). Het bos is een symbool van vruchtbaarheid en voortplanting.”⁸

Papua heeft met zijn diverse cultuur, geschiedenis, natuur en prachtige stranden een groot potentieel als toeristenbestemming. Op het eiland ligt de hoogste berg van Indonesië, de Puncak Jaya, met ruim 4.885 m, waar ook de enige gletsjer in heel Oceanië nog te vinden is, maar driegt te verdwijnen. Ten westen van het eiland vindt men de Raja Ampat-eilanden met hun grootste zee-biodiversiteit ter wereld

Het tropische klimaat is ideaal voor de rijke biodiversiteit van de laaglanden in het zuiden en het noorden. In deze laaglanden bevinden zich regenbossen, uitgestrekte moerassen, savannes en een van de grootste mangrovewouden ter wereld.

⁷ Antropofaag is iemand die mensenvlees eet. Beschikbaar online: <<https://www.woordenboeken.nl/betekenis/nl/antropofaag>> [cit. 2018-04-17].

⁸ Papua Erfgoed. Beschikbaar online: <http://www.papuaerfgoed.org/nl/ontbossing_bedreigt_papua-cultuur> [cit. 2018-04-17].

2 NEDERLANDSE KOLONISATIE

Kolonisatie is een methode, door welke Europese mogendheden (net als Portugal, Spanje, Engeland en anderen) nieuwe gebieden verwierven. Naarmate het economische niveau van de Europese landen toenam en de bevolkingsaantallen toenamen, er was niet voldoende plaats en bronnen van levensonderhoud voor iedereen. De kolonisatie was ook mogelijk gemaakt door de ontwikkeling van de Europese zeevaart en hield verband met de ontdekking van Amerika in 1492. Die ontdekking heeft nieuw territorium geboden voor de Portugese en Spaanse expansie. Korte tijd later werden de Portugezen en Spanjaarden gevolgd door Engelsen, Nederlanders, Belgen en ook Duitsers. Nieuwe territoria werden niet alleen in Amerika bevolkt, maar ook in Afrika en Azië. Daarmee ontstond het moderne kolonialisme in de 16de eeuw. Het moderne kolonialisme kenmerkt zich door een systeem van overheersing door een centrale macht op het gebied van economie, politiek, publiek recht en cultuur in de bezeten gebieden.

2.1. UIT DE NEDERLANDSE GESCHIEDENIS

Voor een goed begrip van de Nederlandse kolonisatie is het nuttig om tenminste een beknopte kennis van de geschiedenis van dit land te hebben. De historische Nederlanden waren een gebied dat zich uitstreckte in de landen van het huidige Benelux en al in de ijstijd bevolkt was. In het eerste millennium van onze jaartelling was het territorium bevolkt door Keltisch en Germaanse stammen, die echter door de Romeinen werden onderworpen. Tijdens het Romeinse tijdperk ontstonden steden als Nijmegen, Maastricht of Utrecht. Het noordelijke gedeelte van het huidige Nederland werd in die tijd door de Friezen beheerst. Dit volk bestaat nog steeds als een etnische minderheid en heeft zijn eigen taal weten te behouden.

Na het uiteenvallen van de Romeinse rijk werd Nederland een onderdeel van het Frankische rijk en na de dood van Karel de Grote werd Nederland een deel van het *Regnum francorum orientalium*.⁹ De Middeleeuwen betekenden voor Nederland een grote

⁹ *Regnum francorum orientalium* (lat.) = het Oost-Frankische rijk dat volgde het Frankische rijk. Beschikbaar online: https://cs.wikipedia.org/wiki/Východofranská_ř%C3%ADše [cit. 2017-12-06]

opbloei van de handel en de steden. In die tijd werd het territorium verenigd. Toen in 1477 in de Slag bij Nancy de Bourgondische hertog Karel de Stoute sneuvelde, werd het gebied tussen de Franse koning Lodewijk XI en de Habsburgse aartshertog Maximiliaan I verdeeld. Lodewijk kreeg Bourgondie en Maximiliaan I de rest van het gebied. Maximiliaan I trouwde met de erfgename van de Bourgondische landen Maria van Bourgondië. Het territorium van het huidige Nederland behoorde na het aftreden van Maria's kleinzoon keizer Karel V in 1556 tot het gebied van de Spaanse tak van de Habsburgers, maar bleef desondanks een deel van het Heilige Roomse Rijk. In de 16de eeuw vonden er in Nederland religieuze onlusten plaats, omdat de machtige katholieke Habsburgers de opkomst van het protestantisme in het kader van de reformatie niet tolereerden. Het geschil tussen koning Filips II enerzijds en de adel en de onderdanen anderzijds leidde in 1568 tot de zogenaamde Tachtigjarige Oorlog (1568-1648).

De opstand werd geleid door Willem van Oranje. Na het mislukken van de zogenaamde Pacificatie van Gent uit 1576, waarin een poging was gedaan om een eind te maken aan de burgeroorlog, keerden de Franstalige zuidelijke provincies in de Unie van Atrecht naar de Spaanse Habsburgers terug. Zij wezen de opstand af. De iets later gesloten Unie van Utrecht was een reactie hierop – deze beide Unies betekenden het definitieve einde van de Pacificatie van Gent. Deze twee subjecten werden tevens de kiem van het huidige Nederland en België. Na een pauze met het Twaalfjarig Bestand in de periode 1609-1621 werd de oorlog beëindigd met de Vrede van Munster (afgesloten in 1648). De opstand leidde tot de vorming van de Republiek der Verenigde Nederlanden, die sinds 1609 ruwweg het terrein van het huidige Nederland omvatte. Het hoogste staatsorgaan daarvan bestond uit afgevaardigden uit alle 7 provincies. In de 17de eeuw beleefde de Republiek zijn Gouden Eeuw. Nederlanders hadden aan het kolonisatieproces meegedaan en hadden zo een van de leidende posities tussen de wereldmachten verworven. Het territoriale streven van Nederland richtte zich vanwege de specerijen vooral naar Azië.

In het begin van de 17de eeuw werd de Oost-Indische Compagnie opgericht, die zich vooral op het gebied van het huidige Indonesië richtte en in die hele archipel bezittingen verwierf. De West-Indische Compagnie beheerde aan de andere kant van de wereld kleinere gebieden in Afrika en Amerika, waaronder bijvoorbeeld de kolonie Nieuw-Amsterdam. Deze werd later overgegeven aan de Engelsen, die hier het huidige New York lieten

ontstaan. Uit alle gekoloniseerde gebieden stroomden grote rijkdommen naar Nederland en Amsterdam werd een significant financieel centrum. Bovendien kon het hele land trots zijn op een hoge levensstandaard. Daarvan getuigt ook de aanwezigheid van vele onderzoekers en kunstenaars. Tussen de meest beroemden behoren schilders als Vincent van Gogh, Rembrandt van Rijn, Jan Vermeer van Delft of de filosoof Baruch Benedikt Spinoza.

In deze tijd begon ook de Nederlandse obsessie met het kweken van tulpen. Rijke kopers konden financiële ondersteuning bieden aan kunstenaars, waaronder Jan Vermeer en Rembrandt. Deze tijd gaf aan de wereld ook de natuurkundige Christian Huygens en de filosoof Baruch Spinoza. De Franse filosoof René Descartes heeft twee decennia lang van de intellectuele vrijheid in Nederland genoten. De religieuze vrijheid had het verblijf van vervolgte Joden mogelijk gemaakt, die al snel tien procent van de Amsterdamse bevolking uitmaakten. Ook de Tsjechische filosoof en theoloog Jan Amos Comenius ging na 1628 in ballingschap, toen na aanneming van het nieuwe landrecht het protestantisme werd verboden in het Koninkrijk Bohemen en verbleef op verschillende plaatsen in Europa. Uiteindelijk leefde hij vanaf 1656 in Amsterdam, waar hij in 1670 overleed. Hij werd in Naarden begraven.

In het tweede deel van de 17de eeuw moest Nederland tegen Engeland vechten dat een steeds sterkere zeemacht werd. Naast Engeland had Nederland conflicten met Frankrijk en de begerige koning Lodewijk XIV, met Zweden en andere landen – de allianties veranderden vaak.

Aan het einde van de 18de eeuw was het land economisch zo uitgeput dat het verval naderde. Onder invloed van de nieuwe Franse Republiek werd het oude systeem van een federale Republiek met een stadhouder afgeschaft en vervangen door een eenheidsstaat die echter niet erg stabiel was. De laatste slag werd door Napoleon Bonaparte toegebracht, toen hij het land annexeerde en bij Frankrijk voegde. Nederland kreeg zijn onafhankelijkheid pas terug met de omverwerping van Napoleon, in 1813.

Dankzij de grote mogendheden Groot-Brittannië, Oostenrijk, Rusland en Pruisen die een sterke bufferstaat ten noorden van Frankrijk wensten, maar omgekeerd dit gebied niet aan elkaar gunden, vormden Nederland, België en Luxemburg van 1815-1830 samen het

Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Tijdens de 19de eeuw stabiliseerde zich Nederland weer en versterkte zijn koloniale rijk.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog riep Nederland weliswaar de neutraliteit uit, toch leed het land enige schade, vooral met betrekking tot voedselvoorziening. Aan de Tweede Wereldoorlog kon het land zich echter niet meer onttrekken. Hitler bezette het land met zijn leger in 1940. Net als andere landen die door de oorlog waren getroffen, had ook Nederland grote schade en verliezen van levens geleden. Er was een groot aantal mensen gedood en bijna alle Joden waren uitgeroeid. De belangrijke haven in Rotterdam was praktisch helemaal vernield.¹⁰ Later werd het hele land hersteld en kon zich verheugen in nieuwe welvaart. Een grote slag voor het hele Nederlandse Koninkrijk was het verlies van de meeste overzeese kolonies. Maar zelfs dat heeft de bloei niet gestopt. Tijdens de jaren vijftig was Nederland een van de grondleggers van de Europese Economische Gemeenschap en zette zich in voor de oprichting van verschillende internationale groeperingen. Tegenwoordig is Nederland lid van bijvoorbeeld de NATO, de Verenigde Naties en de OESO en behoort het tot de eurozone. (LANG, V., Novinky).¹¹

2.2 HET BEGIN VAN NEDERLANDSE KOLONISATIE

Het begin van de Nederlandse kolonisatie dateert uit de tijd van de regering van stadhouder Willem van Oranje, toen de Verenigde Nederlandse Provinciën zich afhankelijk hadden verklaard van de Spaanse tak van de Habsburgers (1581), die hen enkele decennia hadden overheerst. Zij vochten de eerste Europese revolutie uit en werden een republiek met een regering van de rijkste stedelingen. De kolonisatie ging ook door tijdens de regering van Willems zoon Maurits (naar hem is het eiland Mauritius vernoemd¹²) Hij was de stadhouder van de provincies Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland, en Oversticht. Maurits bestudeerde de strategie van de Romeinse legers en dankzij de discipline, de goede uitrusting en de geweldige organisatie van zijn leger lukte het hem de Spaanse bezetters te

¹⁰ Israel, *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall 1477-1806*. (2005).

¹¹ Beschikbaar online: <<https://www.tema.novinky.cz/nizozemsko>> [cit. 2017-11-15]

¹² Horst, Van den, *Dějiny Nizozemska*. (2002).

verjagen uit het hele gebied rond de grote Nederlandse rivieren. Naast een leger huurlingen onderhield Maurits ook een oorlogsvloot, die zakenschepen en vissersschepen begeleidde. De middelen voor de financiering ervan haalde hij uit de belastingen en van de Staten-Generaal. Handel en zeevaart waren de drijfmotor van de hele economie. Nederlanders waren kundige zakenmannen en zeelieden, maar in Europa werkten ze alleen als tussenhandelaren en distributeurs van specerijen, die ze kochten van de Portugezen. Toen de Portugezen onder de Habsburgse regering vielen, verloren de Nederlanders hun leverancier en probeerden zij de begeerde goederen zelf te gaan importeren.¹³

In de Gouden Eeuw van de Verenigde Provinciën waren er in het land ongeveer vijftigduizend zeelieden; de meesten voeren heen en weer tussen Europese havens. De routes naar Noord- en Zuid-Amerika en naar Azië werden beheerst door zeelieden in dienst van de Portugese en Spaanse koningen, die op dat gebied van de zeevaart een monopolie hadden. Alleen maar een klein deel van de Nederlandse vloot voer verder uit, dankzij de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) en de West-Indische Compagnie (WIC), die een monopolie voor een verbinding met de rest van de wereld hadden. Nederlanders probeerden Indië te bereiken via een route langs het noorden van Azië. Deze mislukte expeditie brachten weliswaar niet de gewenste uitkomst, maar zij brachten wel nieuwe kennis over de Noordelijke IJszee en de Atlantische oceaan. Dankzij hen begon de Nederlandse walvisjacht, waarvan de lucratieve zaak in verwerking van visvet bestond. De Noordse Compagnie, gesticht door de Nederlandse vissers in 1607, kreeg exclusief recht op deze visvaart. Al in 1642 hield zij echter op te bestaan, omdat de intelligente walvissen zich dichterbij de ijsbergen in het noorden terugtrokken.¹⁴

2.3 VERENIGDE OOST-INDISCHE COMPAGNIE

Aan het eind van de 16de eeuw was Nederland al een zeemacht die kon concurreren met het zwakker wordende Portugal. In tegenstelling tot de Portugezen beschikte Nederlanders over betere schepen, uitrusting, financiën en betere organisatie. Dankzij dat lukte het hen de Portugezen van de Aziatische markt met specerijen te verdrijven en domineerden zij de

¹³ Gaastra, *De geschiedenis van de VOC*. (1991).

¹⁴ Israel, *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall 1477-1806*. (2005).

toevoer van uitrusting en soldaten naar het gekoloniseerde gebied. Er was een onderlinge strijd gaande tussen verschillende compagnieën, die lange afstandsreizen ondernamen. Die concurrentiestrijd veroorzaakte een daling van de prijzen. Om wederzijdse concurrentie uit te sluiten, dwong de Hollandse raadspensionaris Johan van Oldenbarnevelt deze maatschappijen in 1602 om samen te gaan in de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC). De VOC kreeg een monopolie op de handel van de Nederlandse staat, net als het exclusieve recht om nieuwe kolonies te verwerven, oorlog te voeren of in de kolonies verdedigingswerken te bouwen. De hoofdvestigingen waren in Amsterdam, de grootste stad in het Nederlandse gebied en in Middelburg, de hoofdstad van de Nederlandse provincie Zeeland. De VOC was gevestigd in Batavia,¹⁵ de huidige hoofdstad Jakarta op het eiland Java, die door de Nederlanders werd gesticht nadat de vroegere hoofdstad Sunda Kelapa (Kokosbaai) door de Nederlandse gouverneur Jan Pieterszoon Coen was vernietigd (1619). Andere vestigingen lagen op andere Indonesische eilanden. Een zakelijke vestiging lag ook op Deshima, een kunstmatig eiland bij de Japanse kust bij de stad Nagasaki, andere lagen in Perzië, in het huidig Bangladesh en India (tot 1947 Bengali), op Sri Lanka (vroeger Ceylon), op Tchai-wan (vroegere Formosa), in Kaapstad en in Zuid-India. De economische kracht van de VOC schuilde vooral in de controle van de import uit West-Indië naar Europa. De compagnie, verdeeld in zes delen, was het eerste bedrijf ter wereld, dat aandelen begon uit te geven. De VOC was in het bezit van 4700 zeilschepen, waarop gedurende twee eeuwen ongeveer een miljoen zeelui voeren en in deze periode overheerste zij de hele handel van Azië richting Europa. De compagnie had wel concurrentie van de Engelse Oost-Indische Compagnie, die in 1600 ontstond in Londen, maar die zich kon niet doorzetten tegen de VOC. Na de vierde Engels-Nederlandse oorlog (1780-1784) kwam de VOC echter in financiële problemen en werd in 1799 opgeheven.¹⁶

2.4 INFILTRATIE VAN NEDERLANDERS IN INDONESIË

¹⁵ Bataven (lat. *Batavi*) waren een vermoedelijk West-Germaanse stam die zich afgesplitst had van de Chatten, leeft in het gebied van Rijn en door zijn strijdlustigheid werd beroemd. Beschikbaar online: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Bataven> [cit. 2017-12-16]

¹⁶ Israel, *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall 1477-1806*. (2005).

Zoals eerder aangegeven, eindigden de eerste pogingen om naar Indië te komen bij de walvissen in de ijszeeën rond de Noordpool. Nederlanders zonden in 1595 meerdere schepen uit om Afrika heen, maar ook die hadden moeite om naar Oost-Azië te komen. Als de schepen op Madagaskar niet konden stoppen om zich te bevoorraden, zou geen van de zeelieden het hebben overleefd. Zij leden vaak aan scheurbuik – een ziekte door een tekort aan vitamine C. Ten slotte voeren ze dankzij het eten van citroenen aan tot de kust van Bantam, een sultanaat in het westen van Java. Azië was aan het eind van de 16de eeuw technisch, economisch en financieel veel meer ontwikkeld dan Europa. In vergelijking met steden als Delhi (Dilli) of Peking (Beijing) waren Parijs en Londen onbetekenende plaatsen, laat staan Amsterdam. Aziatische staten waren op een hoog cultureel niveau en hadden rijke geschiedenis, daarom vonden zij Nederlandse klompen en stinkende, niet gewassen zeelieden niet geschikt om zaken mee te doen en stuurden hen terug op de zee. Sommige zeelieden bleven en trouwden op Bali, anderen gingen terug naar Nederland met financiële verliezen. Pas de volgende expeditie kwam terug met 225% winst.¹⁷ Vanaf het begin van de 17de eeuw heerste de VOC over de zee-reizen naar Oost-Azië, waarvandaan kostbare goederen werden geïmporteerd. De VOC richtte daar zakencentra op, zogenaamde factorijen, die toegang hadden tot andere Indonesische eilanden en ook tot de eilanden van kruiden, Molukken. Het bestuur van de VOC werkte met een uitvoerig systeem van hiërarchische categorieën voor zijn functionarissen in Oost-Azië, inclusief de invulling van hun functies en precies bepaalde salarissen van de soldaten tot de schrijvers of voor de minder of meer belangrijke zakelijke vertegenwoordigers. Aan de top van die schaal stond de leiding van de metropolis, de Heren XVII., waarmee ook de gouverneur-generaal op ootmoedige toon correspondeerde.

De bekendste van alle gouverneurs-generaal was Jan Pieterszoon Coen (1618-1623, 1624-1627), bekend wegens zijn onbeschoftheid en ruwheid. De meest succesvolle daad van deze gouverneur was de liquidatie van de Engelse en de Portugese concurrentie en de verovering van Batavia (1611). Daarna werd Batavia de basis voor de verandering van de VOC van een versplinterde zeehandel compagnie tot een territoriale macht.¹⁸

¹⁷ Israel, *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall 1477-1806*. (2005).

¹⁸ Israel, *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall 1477-1806*. (2005).

In deze tijd bestonden er op het grondgebied van de huidige Indonesië meerdere staten, wier geschiedenis soms parallel liep. Soms gingen zij in elkaar op en sommige werden in de Nederlandse invloedssfeer getrokken. Na Batavia concentreerden de Nederlanders zich vooral op de verovering van meerdere kolonies. In 1641 veroverden zij het Portugese Malakka en in 1677 Makassar, de hoofdstad van zuidelijk Sulawesi. De stad was een belangrijke stop op de route Batavia – Makassar – Molukken en zijn verovering en de verjaging van Engelsen betekende een versterking van het monopolie van de VOC. In 1652 werd een verversingscentrum op de Kaap Goede Hoop opgericht. Dit gebied heette Kaapprovincie en werd later een kolonie, waar zich Europese kolonisten vestigden. Andere factorijen waren in Siam (het huidige Thailand), op Formosa (het huidige Tschajwan) en op Ceylon (het huidige Sri Lanka) opgebouwd, ook waren er factorijen in Perzië (het huidige Iran) en op het Indische schiereiland (huidig India en Bangladesh). In de jaren tachtig van de 17de eeuw hadden Nederlanders de noordelijke kust van Java, Banten en de weleer machtige staten Mataram en Priangan, dus ook het westelijke bergachtige gebied op Java onder hun controle¹⁹

2.5 NEDERLANDSE KOLONIALE POLITIEK IN INDONESIË

Na de stichting van Batavia begonnen Nederlanders hun koloniale politiek door te zetten. Coen lukte het om de Engelse concurrentie op de Molukse eilanden te liquideren. De Engelsen voerden daar lucratieve handel in nootmuskaat, bloem en kruidnagel. In tegenstelling tot de Engelsen, die met de inlanders goede relaties behielden en hen beter taalden, raakte Coen met hen in een conflict. In 1621 voer een geweldig uitgeruste Nederlandse vloot naar de eilanden, die werd bemand door 1600 Europeanen, Japanse soldaten en Javaanse gevangenen. De eilanders hadden geen kans, Coen rukte snel op en liet alle rebellen martelen, terechtstellen of vierendelen. Een deel deporteerde hij naar de Banda eilanden die tot de Molukken behoorden. Daarna verdeelde hij de Molukken tussen de werknemers van de VOC. Coens finale oplossing van het vraagstuk van de specerijenhandel was de uitroeiing van de inheemse kwekers en hun vervanging door kolonisten en slaven uit andere Indonesische eilanden. Rapporten over deze gruweldaden

¹⁹ Gaastra, *De geschiedenis van de VOC*. (1991).

bereikten ook Nederland en Coen kreeg voor zijn ruw optreden een boete van drieduizend gouden dukaten.²⁰ Een verwaarloosbare rest van de Engelsen, die op de eilanden bleven, stond hij toe om daar als bondgenoten in armoede door te leven.

Batavia werd niet alleen het machtige centrum van de VOC voor de Oost-Azië, maar het werd ook de centrale plaats voor het hele gebied van de Indische Oceaan vanaf de Kaapprovincie tot het Verre Oosten. Er kwamen tientallen schepen uit Europa en hun vracht werd verdeeld tussen andere filialen van de VOC. Met de politiek van inmenging versterkten de Nederlanders steeds meer hun positie, waardoor zij meer beheerders dan zakenlieden werden. De Nederlandse administratie richtte zich niet alleen maar op het zakendoen, maar op de Molukken probeerde ze zich ook te richten op hogere doelen. Dat was de propagatie van de Nederlandse protestantse kerk als zijnde de officiële religie van de Bataafse regerende klasse. De administratie verving de islamitische kalender door de christelijke en in het kader van verspreiding van de christelijke cultuur stichtte zij scholen, kerken en rechtbanken. Dat gebeurde zeer tegen de zin van de Heren XVII die alleen handel wilden. Het ligt voor de hand dat de inlanders rebelleerden tegen deze praktijken.

De machtigste Indonesische heerser van de 17de eeuw, Mataramse Sultan Agung (1628-1645) die heel Java wilde overheersen, zond tweemaal zijn leger tegen Batavia uit, maar de stad verdedigde zich tegen hem. De Nederlandse kolonisten lieten zich inspireren door de politiek van de Indonesische heersers en probeerden de stad te betrekken bij het internationale zakelijke netwerk. Ook probeerden zij naar de Javaanse binnenlanden te expanderen, waarvoor zij gebruik maakten, onder andere, van het grote Chinese gemeenschap. Chinezen maakten een kwart van de bevolking uit van het kosmopolitische Batavia. In de jaren twintig van de 18de eeuw namen spanningen tussen de verschillende gemeenschappen in de stad toe en dreigde er een islamitische samenzwering. De koloniale heersers onderdrukten de samenzwering, stelden de leiders terecht en prikten hun hoofden op palen. Op een vergelijkbare manier gingen zij om met Chinese immigranten. Chinese zeelieden brachten veel nieuwe immigranten naar Batavia, maar er was voor hen geen werk meer in de stad. Zij verenigden zich tot criminele bendes, roofden in de naaste omgeving van Batavia en probeerden de stad te veroveren. Dankzij de goede

²⁰ Gaastra, *De geschiedenis van de VOC*. (1991).

vestingwerken lukte het hun niet en de verraste Nederlanders begonnen nu ook de Chinese gemeenschap uit te roeien. Zonder het werk van de Chinese gemeenschap stopte echter de stad te functioneren, zijn prosperiteit werd bedreigd. Na een jaar nam de vervolging af en werd Chinese immigratie weer toegestaan.²¹

Het lot van Nederlanders en Indonesiërs begon in de vroege jaren van Batavia in elkaar over te lopen. Nederlanders hadden hout nodig voor de bouw van hun schepen en dat werd door de Indonesiërs geleverd. Zij namen ook deel aan de bouw van de schepen, voorzagen Nederlanders van levensmiddelen en zorgden voor hun plezier, inclusief prostitutie. Indonesiërs waren zo betrokken bij een groot geheel, dat werk verschafte aan duizenden mensen en de Europese en Aziatische markten van goederen voorzag. Dankzij dit maakten zij kennis met de modernste uitvindingen op het gebied van zeevaart, technologie en productie. Tijdens de twee eeuwen van het bestaan van de VOC (1602-1799) werden vanuit Nederland naar Azië rond 4700 schepen met een miljoen mensen uitgezonden. De veel zwaardere dienst op de schepen naar Indonesië was bij Nederlandse zeelui veel minder in trek dan de graan-, vis- en lakenvaart naar de Oostzee. Er zijn dus van begin af aan al buitenlanders aangeworven (Belgen, Duitsers, Fransen en andere nationaliteiten) door de VOC in dienst genomen. Zij werden gelokt door een vooruitzicht van rijkdom, omdat de salarissen in Nederland veel beter waren dan elders. Geboren Nederlanders bezetten belangrijke ambtelijke en zakelijke posities.

Sommigen streken neer op Java en stichtten gezinnen met inheemse vrouwen. Gedurende een paar generaties ontstond er een relatief grote gemeenschap van mensen met zowel Europees als Indisch bloed, die *Indo* werden genoemd. Vele Europeanen stierven aan infectieziekten of konden niet tegen het lokale tropische klimaat, dus keerde slechts een derde van hen terug naar Europa. De eerste generaties Nederlanders konden zich niet aanpassen aan het warme klimaat en bleven hun zware jassen en uniformen dragen en leefden in gebouwen zonder te luchten. Ondanks het warme en vochtige Javaanse klimaat hadden de Nederlandse mannen geen behoefte aan regelmatige baden, zoals hun inheemse vrouwen. In plaats daarvan dronken zij een glas gin op de nuchtere maag. Omdat zij deze

²¹ Gaastra, *De geschiedenis van de VOC*. (1991).

procedure dagelijks meerdere keren herhaalden, werd de consumptie van *arak*²² zo hoog dat de Bataafse arak een van de belangrijkste handelsartikelen werd. Zij hielden zozeer vast aan de traditionele Nederlandse levensstijl dat zij begonnen typische Nederlandse kanalen te bouwen. Maar het stilstaande water werd een bron van allerlei infecties.²³

Aan het einde van de 17de eeuw begonnen de lucratieve specerijen hun aantrekkingskracht te verliezen vooral door de sterke Engelse concurrentie, die een sterke basis had in India. Daarom richtte de VOC zich op andere gewassen – koffie en suikerplant. Zij brachten zaailingen van de koffieplant uit het huidige Ethiopië en plantten ze in het berggebied van Priangan. De koffieplant deed het goed op Java, het bracht winst, ook aan de inwoners, en de koffie verbreidde zich over de hele wereld. Omdat er voldoende koffie was, daalden de prijzen. Nederlanders probeerden dat te verhinderen door middel van ontbossing van de koffieplantages. Hoe onverstandig deze stap was geweest bleek toen de VOC niet in staat was haar zakelijke verplichtingen na te komen en in financiële problemen kwam. Het monopolie op specerijen bracht haar steeds minder voordelen, omdat Europeanen liever dan dure nootmuskaat en kruidnagel goedkope Indische textiel en Chinese thee kochten. De VOC was niet meer in staat te voldoen aan de eisen die aan haar waren gesteld door het bestuur van de compagnie gelegen op de lange afstand, langdurige planning, gebrek van kapitaal, maar ook bedrieglijke machinatie met gewicht, maat en kwaliteit en illegale handel van de medewerkers, die economische winsten verkleinde. Zo verloor zij aan de betekenis en werd in 1799 definitief ontbonden.²⁴

2.6 NEDERLANDS OOST-INDIË

Na het faillissement van de VOC werd de kolonie in Oost-Indië door de Nederlandse staat beheerd en zo werd zij Nederlands-Oost-Indie genoemd. De Nederlandse gouverneur-generaal steunde op de hulp van de inheemse adel. Het duurde meer dan een eeuw voordat Nederland alle Indonesische eilanden overheerste en voordat de geschiedenis van

²² Arak is een sterkedrank afkomstig uit Azië die gemiddeld 33,5% alcohol bevat. Beschikbaar online: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Arak_\(Verre_Oosten\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Arak_(Verre_Oosten)) [cit. 2016-02-16]

²³ Gaastra, *De geschiedenis van de VOC*. (1991).

²⁴ Gaastra, *De geschiedenis van de VOC*. (1991).

Nederlands Oost-Indië echt een deel van de Indonesische geschiedenis werd. Machtige imperialistische oorlogen en bezetting van gebieden hadden er plaats in de 19de eeuw. Nederlands-Indië bereikte tot dit door het telen van kruiden, thee, koffie, suiker, kokosnoot en later ook door de winning van rubber en aardolie. Nederlanders zetten in de kolonie een nieuw systeem op dat bekend stond onder de benaming *cultuurstelsel*.²⁵ Er werd vooral koffie, suiker en indigo geteeld en de eigenaren moesten een vijfde van de oogst afdragen, waardoor zij de inwoners konden dwingen om voor hen te werken. Na 1870 werd het cultuurstelsel systeem afgeschaft en in plaats van de staat namen privé investeerders het initiatief. Zij pasten hun macht nog sterker toe en probeerden hun invloed naar andere eilanden uit te breiden (Sumatra, Bali, Sulawesi).

Aan het begin van de 20ste eeuw overheersten Nederlanders de hele archipel, zij hadden ook op Nieuw-Guinea hun kantoren. Deze periode wordt de tijd van het Nederlandse imperialisme genoemd. De kenmerk van deze periode was verbreiding van de grens van het centrum tot de periferie. Door middel van directe en indirecte investeringen in deze gebieden, verbreidde de Europese invloed zich in de industriële ontwikkeling en verspreidde ook Europese denkbeelden. Er werd een zogenaamd educatief programma van *ethische politiek*²⁶ ontworpen. Dat maakte de inheemse bewoners bewoners van Nederlands Oost-Indië. Nederlandse ambtenaren waren echter niet van plan om hun plaatsen in het koloniale bestuur op te geven. Dat werd echter geregeld door de gouverneur-generaal Pijnacker Hordijk, die met voorzichtigheid de inwoners wilde betrekken in het bestuur van de belangrijkste steden en besturen. In samenwerking met Willem Anthony Engelbrecht, de directeur van het departement Justitie, was er een complete reorganisatie van de Nederlands-Indische wetten voorgesteld, zodat het lokale recht ook invloed kreeg en de inheemse bewoners ook een kans om deel te nemen aan het zelfbestuur hadden. In 1907 was uiteindelijk Engelbrechts' codificatie als het *Nederlands-Indische wetboek* uitgegeven.²⁷

²⁵ Dubovská, *Dějiny Indonésie*. (2005). 223p.

²⁶ Dubovská, *Dějiny Indonésie*. (2005). 227p.

²⁷ Doel, *De stille macht. het Europese binnenlands bestuur op Java en Madoera, 1808-1942*. (1994). 119-120p.

In het kader van deze politiek werden sommige bewoners naar Europa gestuurd om te studeren, waarna zij terugkwamen met revolutionaire ideeën over een bevrijding van de koloniale overheersing. Een van hen was ingenieur Soekarno, die in 1927 de nationalistische partij PNI (Partai Nasional Indonesia) oprichtte. Alhoewel nationalistische en islamitische bewegingen verboden waren en veel leden ervan in de gevangenis zaten, werd de onafhankelijkheidsbeweging in gang gezet. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Nederlands Oost-Indië door de Japanners bezet. Het Nederlandse leger was zwak en diende alleen maar ter onderdrukking van lokale onrusten. Het koloniale bestuur moest naar Australië worden verplaatst.

Het islamistische westen van Java en sommige nationalisten Lokale heersers, nationalisten, en islamisten, waar ook Soekarno toe behoorde, verwelkomden de Japanse invasie en werkten met de Japanners mee, lokale heersers echter niet. Sukarno had het idee dat Indonesië na de Japanse overwinning onafhankelijkheid zou verkrijgen. Alle Nederlanders die in het land waren gebleven, werden naar concentratie- en werkkampen gedeporteerd. Daar deden zij het zwaarste werk. Zestien procent van hen heeft de oorlog niet overleefd, net zoals 4 miljoen inlanders, die overleden als gevolg van ondervoeding en Japanse willekeurige afslachting van de bevolking.

De betekenis van de Japanse bezetting voor de latere onafhankelijkheid berust vooral daarin, dat dat de inlanders theoretisch deel konden nemen aan het zelfbestuur. Aan de andere kant waren er gespannen politieke verhoudingen en de Japanners hielden zijn macht sterk aan en waren daardoor niet meer populair. De nationalisten kregen een kans om naar het volk toe te gaan en het aan te sporen tot bevrijdingsactiviteiten. Over het verlenen van onafhankelijkheid aan Indonesië werd al sinds 1901 gediscuteerd, dus direct met het begin van de etische politiek en de wil tot onafhankelijkheid werd in 1943 versterkt. Toen na de overwinning van de bondgenoten Oost-Indië door de Engelsen werd bezet, streefden de Nederlanders naar een herstel van *status quo ante*²⁸, de situatie die voor de Japans invasie bestond. Soekarno riep echter op 17 augustus 1945 de onafhankelijke Republiek van Indonesië uit.

²⁸ Dubovská, *Dějiny Indonésie*. (2005). 258p.

Na een bloedige burgeroorlog in 1945-1946, de zogeheten *Bersiap*, en twee zogenaamde ‘Politionele acties’ in 1947 en 1949, erkende Nederland uiteindelijk in mei 1949 de Indonesische onafhankelijkheid en werd op 27 december 1949 de soevereiniteit officieel overgedragen. Hoewel de nieuwe staat formeel een federale staat was, begon het islamitische Javaanse centrum direct na de overdracht alle deelstaten te liquideren, vooral ook omdat Oostelijk Indonesië (Negara Indonesia Timur) met o.a. de Molukken, Bali, West-Timor en Sulawesi de Nederlanders actief had gesteund tegen de Soekarno.

De unificatie van Indonesië werd in 1962 voltooid, toen de Indonesiërs ook het westen van Nieuw-Guinea van de Nederlanders kregen op voorwaarde dat er een volksstemming over zelfbestuur van de Papoea’s zou worden gehouden. Deze waren namelijk in meerderheid tegen integratie in Indonesië. Die volksstemming kwam er pas in 1969, nadat er sinds 1963 door het West-Papua Volksfront regelmatig verzet was gepleegd tegen de Indonesische kolonisatie van de Papoea’s. Alleen de 1025 stamoudsten mochten hun stem uitbrengen terwijl de Indonesische militairen hun stemming controleerden. Uiteraard stemde een overweldigende meerderheid voor, maar aan de 800.000 Papoea’s werd verder niets gevraagd.

Vanaf eind jaren zestig verbeterden de betrekkingen tussen Nederland en Indonesië en sinds het einde van de 20ste eeuw zijn ze goed te noemen.²⁹

²⁹ Gaastra, *De geschiedenis van de VOC*. (1991).

3 WERKGELEGENHEID IN HET BUITENLAND

Het is nooit makkelijker geweest dan in de tijd van globalisatie om naar het buitenland te reizen, daar te studeren, te werken en te leven. Het gebeurt dikwijls dat men voor een vliegticket minder betaalt dan voor een treinkaartje binnen zijn eigen land. De nieuwe generatie is niet bang deze mogelijkheid te benutten en is nieuwsgierig en gretig om over de grenzen te stappen en de wereld te verkennen. In de tijd wanneer alles online is, is het voldoende om alleen maar een internetbrowser te openen, te zoeken, af te spreken en te vertrekken. Het is al een trend geworden, dat mensen hun dagelijkse leven vaarwel zeggen, uit de eigen comfortzone stappen en gedurende één of twee jaar blijven reizen en werken in het buitenland. En sommigen komen niet meer terug. In dit hoofdstuk wil ik graag de meest voorkomende soorten banen beschrijven, die het werken in het buitenland mogelijk maken. Verder zal ik ook de meest belangrijke en interessante webportalen aangeven die men kan gebruiken om werk te zoeken. Heel populair zijn de ontwikkelingslanden, waar ook *de vroegere Nederlandse koloniën*³⁰ toe behoren. Omdat de banen meestal vergelijkbaar zijn en de meeste portalen keuze hebben uit meerdere landen, zal ik mij richten op Indonesië om de uniformiteit van mijn scriptie te bewaren. Daarnaast is Indonesië van alle ontwikkelingslanden het meest populaire land voor buitenlanders met de meeste vacatures.

3.1 SOORTEN BANEN

Als men tijdelijk werk zoekt, is het banenaanbod in ontwikkelingslanden een beetje beperkt, maar toch kan men kiezen. Het meest wijdverspreid in een ontwikkelingsland is natuurlijk het vrijwilligerswerk. Dat is ook de meest populaire keuze, omdat het de meeste vrijheid en vrije tijd aanbiedt. Veel studenten die net afgestudeerd zijn, hebben de mogelijkheid om stage te gaan lopen. Soms lopen zij al tijdens hun studie stage; dit wordt door de universiteit bemiddeld. Betaalde stages zijn vaker te vinden in Westerse landen, maar daarbij kan men niet tegelijkertijd reizen. Wat tegenwoordig een grote trend is

³⁰ De door Nederlanders wereldwijd in het verleden gekoloniseerde gebieden. Bij de meest bekende horen bijv. Nederlands-Indië, Suriname, Nederlandse Antillen en Aruba, Nieuw Nederland (huidige New York City). Beschikbaar online: https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_Nederlandse_koloniën_en_handelsposten. [cit.2018-02-19]

geworden, is digital nomade te worden. Verderop in de tekst wordt alles uitvoerig beschreven.

3.1.1 VRIJWILLIGERSWERK

Vrijwilligerswerk is werk of activiteit, die men onbezoldigd doet uit zijn eigen wil of interesse. Vrijwilligerswerk dient maatschappelijk belang en “het werk kost de arbeidsmarkt geen banen en komt niet in de plaats van een betaalde baan”.³¹

3.1.1.1 VRIJWILLIGER

Een vrijwilliger is een helper of een vrijwilliger, iemand die zich ergens vrijwillig voor aanmeldt door zijn eigen motivatie. Deze persoon verricht uit vrije wil werkzaamheden, zonder een vast dienstverband te krijgen. Vroeger waren vrijwilligers eerder te vinden in stabiele organisaties, waar zij jarenlang voor werkten. Vandaag de dag zijn vrijwilligers eerder mensen, die voor een bepaalde tijd, variërend van één week tot twee jaar, werken en door deze ervaring nieuwe vakkundige vaardigheden leren.³² Tegenwoordig is het moeilijk om een definitie van een vrijwilliger te geven. Neem een persoon die wekelijks voor daklozen zorgt, of iemand anders die een keer per jaar bij een kinderfeestje helpt. Zij passen allebei in de definitie en toch verschillen zij erg veel. De definitie is duidelijk, maar de invulling, de functie, de frequentie en de opleiding waarmee ze zich engageren, kunnen totaal verschillend zijn.

Vrijwilligers worden door verschillende kenmerken verdeeld. Meestal door richting waarvoor ze zich interesseren. Het zou eigenlijk makkelijker zijn als elke soort vrijwilligerswerk zijn eigen naam en doel had, zo dat het voor beidepartijen, de vrijwilliger

³¹ Z.n., ‘Wat is vrijwilligerswerk?’ URL: <<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrijwilligerswerk/vraag-en-antwoord/wat-is-vrijwilligerswerk>> [cit. 2018-02-20]

³² Z.n., <<http://www.encyclo.nl/begrip/vrijwilliger>> [cit. 2018-02-20]

en de vrijwilligersorganisatie, makkelijker zou zijn om een specifieke groep mensen aan te trekken.³³

3.1.1.2 MOTIVATIE OM VRIJWILLIGER IN HET BUITENLAND TE WORDEN

Er bestaan veel redenen om vrijwilliger te worden. Sommige mensen willen ervaring met het leven in het buitenland opdoen, nieuwe culturen leren kennen en vrienden maken in andere landen. Anderen willen echt iemand helpen en zich behulpzaam voelen of iets nieuws doen. Al worden vrijwilligers niet betaald, hebben zij toch iets aan hun vrijwillige inzet. Ten eerste is persoonlijke groei een belangrijke factor, zowel professioneel als op het menselijk vlak. Veel mensen willen hun vaardigheden ontwikkelen en verbeteren. Men krijgt echter niet alleen kundigheid in een specifiek soort baan waarin je jezelf ontwikkelt, maar ook verbetert men zijn communicatie- en taalvaardigheden, creativiteit en misschien krijgt men ook ervaring met het leidinggeven aan een groep mensen. Het ziet er goed uit op een CV, als men praktische ervaring heeft en het zegt iets over de mate van zelfstandigheid, ambities en openhartigheid. Werken in een ontwikkelingsland getuigt van respect en achting voor mensen uit verschillende sociale klassen en culturen. Men voelt zich goed door iemand te helpen of bij te dragen aan verbetering van andermans levenskwaliteit. Vrijwilligerswerk is heel belangrijk voor het besef dat het mogelijk en makkelijk is de wereld te verbeteren en dat men bij machte is om anderen beïnvloeden. Vrijwilliger worden is een grote uitdaging die leidt tot een betere zelfwaardering en meer zelfvertrouwen en verantwoordelijkheidsgevoel.

3.1.1.3 VRIJWILLIGERSORGANISATIE

Volgens Tim's Jorgers is een vrijwilligersorganisatie *“een verband van verschillende mensen, die elkaar met wisselende frequentie ontmoeten met het doel samen een activiteit*

³³ BEULLENS, K., STORMS, B.: “Vrijwilligers onder de loep literatuur studie. 2007. Odyse-Van Gorp. ISBN 9789081162821

te organiseren of bijeenkomen en alle inkomsten worden ingezet voor de doelstelling van de organisatie. Het kan zowel formeel als informeel karakter hebben.”³⁴

In het algemeen bestaan er tal van vrijwilligersorganisaties die men makkelijk in zijn eigen woonplaats kan zoeken. Als we spreken over organisaties in het buitenland is het meer specifiek. Alles wordt tegenwoordig via internet geregeld. Nadat je een voor jezelf interessant algemeen portaal of een specifieke organisatie heeft gevonden, moet je je registreren en een eenmalig bedrag betalen, waarna je dit portaal onbeperkt kan gebruiken. (Deze portalen worden in hoofdstuk 3.2 beschreven.) Er is voldoende vrijwilligerswerk in het buitenland, maar als wij over de voormalige Nederlandse koloniën praten, zal ik overal Indonesië als voorbeeld gebruiken. Want in Indonesië bestaat de meeste werkgelegenheid van alle ontwikkelingslanden.

In de meeste gevallen werkt men 5 dagen per week tussen vier en zes uren per dag. De kost en de inwoning zijn gratis. Omdat men onbezoldigd werkt, is dit werk verbonden aan bepaalde voorwaarden. De organisaties waarderen het werk van de vrijwilligers en proberen hun werkzaamheden op op een bepaalde manier te belonen. Vaak zorgt de werkgever ook voor de vrijetijdsbesteding en organiseert uitstapjes en excursies zodat de vrijwillig in de gelegenheid wordt gesteld meer van het land te zien. Sommige werkgevers bieden scholing en literatuur aan. Voor iemand die noch studeert dient het ook als een praktische stage. In het algemeen heeft men veel vrije tijd om te reizen en de cultuur van een ander land te leren kennen.

3.1.1.4 SOORTEN VRIJWILLIGERSWERK IN INDONESIË

Vrijwilligerswerk in Indonesië is een bijzondere ervaring. De leefvoorwaarden gaan beter met dit land maar er bestaan verschillende projecten waar men als vrijwilliger kan werken. Samen met de vrolijke bevolking leven en werken, die echt dankbaar zal zijn, maakt het mogelijk om kennis te maken met deze helemaal verschillende cultuur. Dat is iets wat veel mensen aantrekt.

³⁴ 'S JORGENS, “Wat is een vrijwilligersorganisatie?” <<http://pep-ebook.nl/hoofdstuk/vrijwilligersorganisaties/artikel/maatschappelijk-betrokken-ondernemers>>

Sociale projecten zijn in het algemeen projecten waarbij men andere mensen helpt. Men moet er rekening mee houden dat hij in contact komt met groepen kinderen die niemand meer hebben, mishandeld of misbruikt zijn, met volwassenen, oudere mensen, verschillende bevolkingsgroepen, mensen met een handicap, straatkinderen... Sommige van deze mensen hebben ondersteuning of medische zorg nodig. Verder worden er in Indonesië het meest Engels of wiskunde op basisscholen gegeven, hulp in weeshuizen verleend of wordt er gewerkt met bepaalde bevolkingsgroepen die het minder goed hebben. Door deze hulp krijgen zij kans op een betere toekomst.

Bouwprojecten of de zogenaamde 'bouwkampen' vormen de tweede grootste groep van projecten. Er zijn veel projecten die vrijwilligers aantrekken om naar een gemeenschap toe te komen en bijvoorbeeld een school of een ecologisch huis te helpen bouwen. Het maakt niets uit als je geen ervaring in de bouw hebt. Iedereen kan komen en helpen; of het vak wordt jou ter plekke geleerd of jij kunt helpen met het schilderen of het planten van groen.... Men werkt nooit alleen, maar samen met de lokale bevolking en andere reizigers.³⁵

Natuurprojecten zijn meestal projecten die in een natuurgebied worden gedaan. Het is niet verplicht om een ervaring met dit soort projecten te hebben, maar wetenschappers hebben meer kans om een werkopleiding te vinden. Als men geen natuurwetenschapper is, mag men interessante assisterende posities uitvoeren variërend van ontwikkeling van een natuurgebied, broedplaatsen in kaart brengen, natuurpaden aanleggen, bosbranden voorkomen tot andere uiteenlopende werkzaamheden.

Projecten met dieren worden uitgevoerd in Indonesische nationale parken. Vaak vindt men projecten die zich richten op de bescherming van bedreigde diersoorten zoals orang-oetans, olifanten, schildpadden etc. Men kan in een revalidatiecentrum werken of zieke en gewonde dieren verzorgen. Deze centra hebben tot doel de dieren terug naar het wild te sturen. Ook kan men in een tijgerreservaat werken en deelnemen aan onderzoek. Maar voor dit soort vrijwilligerswerk moet men betalen.

Vrijwilliger in een hostel worden is het beeld van het huidige vrijwilligerswerk. Men werkt onbezoldigd bij een hostel. 's Morgens staat men op, maakt het ontbijt, zit tot in de

³⁵ Z.n., <<https://www.gostrange.be/themas/vrijwilligerswerk/soorten-vrijwilligerswerk>>, [cit. 2018-01-20]

middag bij de receptie of maakt de kamers schoon en is de rest van de dag vrij. Of is men de hele dag vrij en gaat surfen of zonnebaden, en helpt's avonds achter de bar terwijl men met de andere backpackers praat. Daarbij krijgt men een kamer en vaak ook het eten van de werkgever. Men kan zo tussen één week en een paar jaar leven op een bepaalde plek. Het zal niemand verbazen dat dit naast natuurprojecten tegenwoordig de meest populaire soort vrijwilligerswerk is geworden.

3.1.2. STAGES

Een stage lopen is een unieke kans om wat men tijdens de opleiding heeft geleerd in de praktijk in een bedrijf uit te proberen en alle geleerde theorie in praktijk te brengen. Het doel van een stage is kennis te maken met het werken in een groter bedrijf of staatsinstelling. Het helpt studenten en pas afgestudeerde jonge mensen om hun communicatieve vaardigheden te verbeteren en interessante contacten te leggen. Bovendien kan het hun een heel nieuwe kijk op hun studie verschaffen.

Er bestaat een aantal verschillende soorten stages. Men kan een snuffelstage, een maatschappelijke stage, een stage in het buitenland of een afstudeerstage lopen. Deze stages zijn bedoeld voor studenten in alle stadia van hun studie of opleiding. Deze scriptie richt zich meestal op afstudeerstages of stages in het buitenland.

Een afstudeerstage is een stage, die laatstejaars studenten lopen en deze als een bron voor hun scriptie gebruiken. Men krijgt of een praktische opdracht of verricht onderzoek die de hij consulteert met de stage organisatie en zijn scriptiebegeleider.

Een stage in het buitenland is tegenwoordig populair geworden. Het is een interessante gelegenheid een ervaring met het werken in jouw vakgebied op te doen en deze vanuit een andere perspectief in een ander land te zien. Daarbij leert men ook een andere taal en maakt kennis met een nieuwe cultuur. De stagiair heeft ook vrije tijd om te reizen en culturele activiteiten in de betreffende plaats te ondernemen.³⁶

³⁶ Z.n., <<https://www.stagemotor.nl/studenten/stagehandleiding.php?link=3>> [cit. 2018-03-26]

Concreet zijn er in Indonesië de voldoende interessante stages te vinden. Men kan een marketing en PR consultant worden, helpen met een startup, zorgen voor orang-oetans, basisschool leraar worden, of werken als architect, designer, web developer en veel meer.

3.1.2.1 FINANCIERING

Buiten Europa is een studiebeurs vaak niet gegarandeerd. Een student kan beter vertrouwen op eigen financiering. Dus moet er goed worden nagedacht over de planning van een stage in het buitenland. Vaak vragen de organisaties een eigen financiële bijdrage. Een heel kleine aandeel wordt betaald. Meer hierover in paragraaf 3.2.3. Toch bestaan er bepaalde programma's met financiering, maar dat is geen garantie.

Het meest bekende programma is Erasmus+, dat is bedoeld voor zowel studenten als mensen die niet meer dan één jaar geleden zijn afgestudeerd aan een Europese universiteit. Elke Europese student heeft gedurende zijn studieduur het recht om tussen 2 en 12 maanden in het buitenland te gaan studeren of een stage te lopen. De hoogte van de studiebeurs is afhankelijk van het verschil tussen de kosten van levensonderhoud in de twee desbetreffende landen en wordt door de Europese Unie vastgesteld. De meeste stages worden binnen Europa gelopen, maar sinds enkele jaren is het ook mogelijk om een aanvraag voor financiële steun voor een stage in een land buiten Europa in te dienen, maar het is niet gegarandeerd dat men een studiebeurs voor studie in Indonesië zal krijgen. Voor dit soort landen buiten Europa is er een speciaal programma, Erasmus Mundus.³⁷

De verschillende soorten programma's verschillen per universiteit of vakgroep. Faculteiten natuurwetenschappen bieden bijvoorbeeld een breed scala aan financiële steun, in Tsjechië bijvoorbeeld door middel van een 'Vavrouškovo stipendium' (Vavruška studiebeurs). Studenten Bahasa Indonesia, dus Indonesische taal, kunnen gebruik maken van Darmasiswa Scholarship. Filosofische, sociaalwetenschappelijke of pedagogische faculteiten bieden af en toe ook korte stage aan, die op de officiële webpagina's van enkele faculteiten worden gepubliceerd.

³⁷ Z.n., <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities/traineeships-students_nl> [cit. 2018-03-26]

3.1.3. HET FENOMEEN “DIGITAL NOMAD”

Digitale nomaden zijn mensen die online werken en voor hun werk alleen maar het internet nodig hebben. Dus zijn ze locatie-onafhankelijk. Bij dit werk past de leefstijl van veel reizen, en daarom moeten zij onderweg een optimale balans van werk en vrije tijd zien te vinden, zodat zij ook voldoende geld kunnen verdienen voor hun reis.³⁸

Het Engelse term “digital nomad“, “digitale nomade“ duidt een jong fenomeen aan, een nieuwe werkwijze, waarbij de computer en het internet als enige tools dienen. Het concept is dus heel eenvoudig. Het is zo jong, dat het nog steeds niet voldoende bekend en onderzocht is om de conclusie te trekken of het wel of niet veelbelovend is.

Deze leefstijl trekt vooral jonge mensen aan, omdat zij nog geen vaste contracten hebben, nog niet bij een groot bedrijf willen gaan werken en de wereld willen verkennen zolang zij nog jong zijn. Deze mensen willen de wereld ingaan, nieuwe mogelijkheden die het leven biedt ontdekken, inspiratie opdoen en gewoon op een andere manier leren leven. Hun prioriteit is te doen wat zij leuk vinden en om die reden blijven zij gedecideerd alle hindernissen overwinnen. Daarvoor is essentieel om zich aan te kunnen passen en nieuwe dingen te willen leren. Zij proberen te leven in het nu en tijd is voor hen belangrijker dan geld.

Een voorloper van de digital nomad was “*teleworking*“ in Europa, in de Verenigde Staten genoemd “*telecommuting*“. Het gaat over een werkwijze, die je kun uitvoeren vanachter een bureau bij jou thuis, maar ook vanuit een restaurant of vakantieadres, waarbij collega's simpelweg niet tegelijkertijd op hetzelfde moment op de vaste werkplek hoeven te zijn, omdat je voor de communicatie alleen maar informatietechnologie nodig hebt.³⁹(Duffková, 2004)

3.1.3.1. WAAR EEN DIGITALE NOMADE AAN MOET VOLDOEN

³⁸ MICHELLE, C., <<http://intentionaltravelers.com/what-is-a-digital-nomad/>> [cit. 2018-01-22]

³⁹ DUFFKOVÁ, J. (2004). Rámec základních předpokladů pro uplanění tele(home)worku v České republice. [online]. Beschikbaar op: <<http://www.janaduff.estranky.cz/clanky/sociologie-zivotniho-stylu/>> [cit. 2018-01-22]

Omdat het echt alternatief en ongewoon is, is deze leefstijl beslist verbonden aan bepaalde voorwaarden en is zeker niet bedoeld voor iedereen.

Adaptabiliteit is zeker het belangrijkste om nomade te kunnen worden. Deze wordt gedefinieerd als “Het totale in kwantiteit begrensde vermogen van het organisme tot aanpassing”.⁴⁰ Een nomade moet rekening houden met totaal andere en nieuwe omstandigheden terwijl hij zich ver van zijn huis, familie, vrienden en zijn gemakkelijke bed en bevindt en uit zijn comfortzone is gestapt.

Minimalisme moet worden vermeld. Nomaden zijn geen materialisten, zij nemen altijd alleen het meest belangrijke mee, over het algemeen past alles in een rugzak. Voor veel mensen betekent dit een verandering van hun hele leefstijl. “Minimalism is a tool to rid yourself of life’s excess in favor of focusing on what’s important—so you can find happiness, fulfillment, and freedom.”⁴¹

Geld. Men moet goed nadenken over de financiën . Hoeveel moet je verdienen om goed te kunnen leven. Nadenken over de economische situatie in het land waar je naar toe gaat, over de huur en het eten, over hoe geld te pinnen, de reis plannen, ’ de visa regelen, de vliegtickets boeken... Alles moet perfect op elkaar zijn afgestemd en dat kost veel denkwerk.

Vastberadenheid om te slagen. Een nomade moet altijd zijn lijst met doelen blijven volgen. Dat gaat hand in hand met procrastinatie.

Procrastinatie, afgeleid van het Engelse woord “procrastination“, betekent dat men de verplichtingen uitstelt waarvan hij weet dat ze moeten worden gedaan. Reizen is een grote verlokking in die zin dat het gevaar bestaat dat men alleen maar van het leven gaat genieten en niets productiefs doet. Digitale nomaden moeten zich blijven motiveren om te werken, het is belangrijk om een vaste regelmaat aan te houden en soms kan dat een uitdaging zijn.

Werkomstandigheden. Dat is heel individueel. Elke nomade prefereert iets anders. Er bestaan publieke kantoren maar sommige mensen gaan liever gewoon in hun eentje in een

⁴⁰ Z.n., <<http://www.betekenisboek.nl/adaptabiliteit-betekenis/>> [cit. 2018-03-20]

⁴¹ MILLBURN, J.F., <<http://www.theminimalists.com/minimalism/>> [cit. 2018-01-20]

koffiezaak zitten. Een laptop en Wifi met een goede verbinding is een vereiste. Zonder Wifi is het werk van een digitale nomade moeilijk voorstelbaar.

Talenkennis. Het Engels is natuurlijk een must, maar elke andere taal is een grote plus. Het is altijd aan te bevelen om iets te kunnen zeggen in de lokale taal **IT**. Een grote plus, maar geen must. De meeste online vacatures zijn in de IT sector, dus is dat de makkelijkste manier om een nomade te worden.

3.1.3.2 WERKGELEGENHEID VOOR DIGITALE NOMADEN

Zoals reeds gezegd, bij bijna alle soorten banen voor een digitale nomade heeft men een computer nodig. Hieronder staat een lijst met de meest voorkomende beroepen.

Graficus. Graficus is iemand die kunstwerken in speciale programma's op de computer maakt waarin de lijn de hoofdrol speelt. Grafiek als kunstvorm wordt ook wel prentkunst genoemd. In het praktische betekenis van grafiek kan een digital nomad grafiek maken, dat bedoeld grafisch edit, Web design, UX design, Illustraties, 3D grafiek.

IT en programmeren. Het meest voorkomende, moeilijkste en best betaalde werk met de meeste vacatures. IT consultancy, programmeren, coderen, iOS developer, Android developer en veel meer is heel makkelijk overal op het internet te vinden, zowel online als op een kantoor van een buitenlands bedrijf.

Fotografieren. Vaak is dat een hobby van een reiziger. Als iemand er goed in is, kan hij er ook goed geld mee verdienen. De meesten specialiseren zich in bruidsreportages, thematische foto's of fotobewerking, maar ook video en reclamematerialen voor online marketing van bedrijven of hotels.

Copywriting. Copywriting is een Engelse samenstelling van twee woorden. "Copy" vertalen wij in dit geval als tekst en "writing" wordt als schrijven vertaald. De betekenis van het woord wordt gedefinieerd als het schrijven en publiceren van artikelen op het internet om de belangstelling van lezers te wekken. Men wordt betaald om reclameartikelen te schrijven.

Marketing. Met de ontwikkeling van internet en online werk zijn er steeds meer vacatures voor marketingspecialisten te vinden. Meestal werken zij als specialisten voor cliënten in

onderwijs. De beroemde marketingspecialist Kotler geeft een heel simpele en universele definitie: “Marketing is de menselijke activiteit gericht op het vervullen van behoeften en verlangens door middel van ruil.”⁴²

Video. Video maken wordt weer meer gevraagd. Als jij goed bent in het maken van video’s, en een goed idee hebt over wat te filmen, kun jij ook geld verdienen als “vlogger”⁴³.

Vertalen. Talen kennen is een voordeel. Engels is de basis die men moet hebben, andere talen zijn mooi meegenomen. Op het internet vind men veel aanvragen van vertalingen. Het moeilijker de taal, hoe meer geld je ermee verdient. Alleen moet men proactief zijn en zich op verschillende portalen registreren en zoeken. Soms krijgt men een aanbod via [linkedin.com](https://www.linkedin.com). Het hebben van een eigen professionele pagina kan helpen.

Verkopen. Men kan iets dat hij zelf maakt verkopen in zijn eigen e-shop of ook gewoon andere spullen via [ebay.com](https://www.ebay.com) of [amazon.com](https://www.amazon.com) verkopen.

Ter plekke werk zoeken. Dat kan wel riskant zijn en is alleen geschikt voor iemand met geduld die niet schrikt van een mislukking in het begin. Alleen moet men er rekening mee houden dat hij minder geld verdient als hij een baan in een van de derdewereldlanden zoekt. Men kan werken in restaurants, hotels als kok of animator, yoga lessen geven, taallessen geven, een surfing school openen, werken als masseur...

3.2. PROGRAMMA'S EN WEBSITES OM TE RAADPLEGEN

Zoals eerder gesteld, zijn alle type programma’s online beschikbaar. Hieronder staat een lijst met de meest betrouwbare websites met het grootste aantal vacatures niet alleen maar in Indonesië.

3.2.1. VRIJWILLIGERSWERK

⁴² Kotler, *Marketing management*. (2013).

⁴³ Een “vlogger” is iemand die zijn dagelijkse leven filmt en dit deelt via social media. Een vlogger kenmerkt zich door juist alledaagse handelingen vast te leggen. Beschikbaar online: <<https://www.ensie.nl/redactie-ensie/vlogger>> [cit. 2018-01-21]

Soorten vrijwilligerswerk zijn beschreven in 3.1.1.1, hieronder kan je een overzicht van geselecteerde organisaties en portalen vinden.

3.2.1.1 GOABROAD

GoAbroad is het meest uitgebreide basisplatform voor alle soorten vrijwilligerswerk en stageprogramma's. Het verbindt jonge mensen met internationale bedrijven. Hun missie is om levens te veranderen door zinvol te reizen, één bestemming en één ervaring tegelijk. Met bijna 20000 geverifieerde programma's en 3000 internationale partners is GoAbroad de gemeenschap waar iedereen een programma van zijn eigen smaak vindt. Men kan deelnemen aan vrijwilligerswerk in bijna alle soorten werk. Door de combinatie van werken en reizen ontmoet men verschillende gemeenschappen overal ter wereld. Naast vrijwilligerswerk heeft GoAbroad een grote hoeveelheid stagepartners in verschillende landen, onder andere ook in de voormalige Nederlandse koloniën. Verder bieden ze verschillende soorten studie- en onderwijsprogramma's aan.

3.2.1.2 WORKAWAY.INFO

Workaway is een platform, die een online reizigers gemeenschap heeft opgericht met de visie om dingen anders te doen. Het doel is reizigers die echt de wereld willen zien een verschil te laten maken op de plaats die zij bezoeken. Hoewel Workaway nooit online marketing heeft gebruikt en mensen het platform alleen maar kenden van mond tot mond reclame, mag Workaway zich in een grote bekendheid verheugen. Zijn missie is om de oude zuivere filosofie weer terug te brengen in vrijwilligerswerk door het vechten tegen alle organisaties die alleen maar belachelijk profiteren van vrijwilligers. Zij beloven dat iedereen in staat is om een werkgever zelf te aanspreken, dus na registratie kunnen vrijwilligers zelf ongelimiteerd zoeken naar werkprojecten en werkgevers, en naar hun eigen smaak het hele jaar door van plaats wisselen door van het lidmaatschap gebruik te maken. De projecten betreffen hulp in een gemeenschap, bouwprojecten, helpen in een hostel, werken in natuureservaten en veel meer.

Iedereen kan zich registreren en ongelimiteerd gebruik maken tegen een symbolische registratievergoeding.

3.2.1.3 VOLUNTEERTRAVELS

De slogan van Volunteertravels is “Journeys that bring change”⁴⁴, en kan worden uitgelegd als dat een vrijwilligersreis niet alleen een fysieke reis, maar ook een mentale en emotionele reis. Dat heeft impact op het leven van een vrijwilliger. De filosofie is dat hoe meer tevreden vrijwilligers zij kunnen produceren, hoe betere wereld en toekomst worden gecreëerd.

Volunteertravels is de perfecte organisatie voor iemand zonder veel reiservaring, omdat ze vrijwilligerswerk voor je regelen en gedurende de hele tijd voor je zorgen.. In Indonesië hebben zij aantrekkelijke dierenprojecten met orang-oetans en schildpadden of sociale projecten met kinderen op Bali. Behalve Indonesië bieden zij veel projecten aan in nog 30 andere landen.

Er gelden geen restricties voor wie wil reizen met Volunteertravels, men kan ook een heel gezin met kinderen meenemen.

3.2.1.4. INEX-SDA

INEX-SDA is een Tsjechische, niet-gouvernementele organisatie zonder winstoogmerk. Haar inzet is om een tolerante en open maatschappij te maken, die zich interesseert voor duurzame ontwikkeling. Door hun werkkampen en workshops willen zij een verantwoordelijke burger met respect voor gelijkwaardigheid opleiden.

Zij organiseren werkkampen⁴⁵ met thema's als ecologie, geschiedenis en cultureel erfgoed, opleiding en gemeenschapsontwikkeling. In Indonesië heeft men de mogelijkheid om deel te nemen aan projecten als wezen in een ramadan kamp onderwijzen, erfgoedbehoud (zowel handmatig als educatief) in de schitterende Borobudur tempel, mangrove aanplanten en leren over zijn verrassende sociale, economische en biologische aspecten en belang. Veel andere interessante projecten bieden zij niet alleen in Indonesië, maar op alle continenten aan.

⁴⁴ Z.n., <<https://www.volunteertravels.com/about/vision/>> [cit. 2018-03-27]

⁴⁵ A short term voluntary project, or workcamp, is a community work project carried out by a group of between 5 and 24 volunteers of different nationalities during a period of between 1 and 3 weeks. Beschikbaar online: <<https://www.inexsda.cz/en/clanek/precti-si-co-je-workcamp>> [cit. 2018-03-28]

3.2.1.5 VRIJWILLIG WERELDWIJD

Een Nederlandse organisatie, wier visie is dat “mensen de wereld kunnen veranderen, en dat de wereld hen kan veranderen”.⁴⁶ Zij werken uitsluitend samen met kleine lokale organisaties, omdat persoonlijk contact volgens hen het belangrijkste is. Zij maken het project voor iedereen individueel en proberen met de vrijwilliger een optimaal passend werk te vinden, waarbij de eigen voorkeuren, opleiding en ervaring in een vakgebied worden meegewogen. Door Vrijwillig Wereldwijd kan je kiezen tussen verschillende sociale gemeenschappen en bepaalde dierenprojecten op de eilanden Java of Bali. Deze organisatie biedt ook vooral sociale projecten aan in Suriname. Er zijn geen specifieke voorwaarden, alleen moet men rekening houden met hogere kosten.

3.2.1.6 JoHo

JoHo is een groot Nederlandse ontwikkelingsorganisatie, die mensen rond de hele wereld verbindt door zijn winkels en websites. Het doel van de organisatie is het beschikbaar stellen van informatie, die zij via een praktische benadering effectief bemiddelen. Ze richten zich tot talentontwikkeling en internationale samenwerking door te helpen met leren, studeren, werken, reizen, inspireren en ondernemen. Behalve informatieservis bieden zij een aantal vrijwilligersprojecten, stages en ook betaald werk aan. Bij vrijwilligerswerk in Indonesië is er een aantal projecten op het gebied van geneeskunde, biologie, scheikunde, natuurgebiedenbeheer, landbouw en dierenwelzijn, evenals sociale projecten. Met JoHo kan je ook in andere voormalige Nederlandse koloniën gaan werken. Op het exotische Curaçao kan men bij dierenprojecten helpen. In Suriname vind je naast een aantal projecten op het gebied van ecologisch en dierenwelzijn ook sociale projecten, of kan je docent Nederlands worden op een lokale school.

3.2.1.7 SIW

⁴⁶ Z.n., <<https://www.vrijwilligwereldwijd.nl/vrijwillig-wereldwijd/>> [cit. 2018-03-28]

SIW is volgens de Transparantie-Index (lees meer in § 3.2.2) een van de meest betrouwbare organisaties. De missie van SIW is om de perspectieven van mensen te verbreden door hun de mogelijkheid te geven in aanraking te komen met een andere cultuur en daarin te integreren. Door zulke cultuuruitwisseling wil de organisatie intercultureel begrip vergroten en de wereld gezamenlijk tot een betere plaats te maken. Zij focussen op de ontwikkeling van het individu. De aanbod van projecten is groot. Er worden kortlopende projecten georganiseerd of “projecten op maat” die zijn ontworpen voor het individu met zijn eigen plaats en voorkeuren.

Behalve Indonesië biedt SIW een heleboel andere landen aan, niet alleen in Azië, Latijns America of Afrika, maar ook binnen Europa. Iedereen kan deelnemen, er zijn geen beperkingen.

3.2.1.8 PURE! VOLUNTEER

Pure! Volunteer is een kleine en vriendelijke organisatie. De visie van Pure! Volunteer is kwetsbare kinderen, moeders en jonge mensen te helpen. Ze sturen aan op zelfredzaamheid door financiële ondersteuning. De organisatie focust op kennisoverdracht tussen leerlingen. De organisatie werkt samen met scholen en een vrijwilliger kan als een leraar helpen, werken met kinderen met speciale behoeften of helpen met de organisatie en zoeken naar financiële steun. Ook hebben zij zulke projecten met senioren of fysiotherapie.

Men moet minimaal 18 jaar oud zijn, goed Engels spreken, een gezondheidsverklaring en referenties kunnen overleggen.

3.2.2 VOLUNTEER-CORRECT TRANSPARANTIE INDEX

De Transparantie Index is een lijst van alle vrijwilligersorganisaties in Nederland. Zoals de naam verradt, zijn organisaties allemaal getest op hoe ‘transparant’ ze zijn. Het vergelijkt hoe open en betrouwbaar de organisaties zijn, of zij echt waarmaken wat zij aanbieden en waar het geld naartoe gaat. De focus ligt op de communicatie tussen werkgevers en deelnemers.

Na eigen ervaring kan men de organisatie een score geven op vijf onderdelen, die andere subvragen bevatten. Hieronder staan de vijf onderdelen waarop die worden beoordeeld. Wat wordt geëvalueerd zijn de doel en missie van de organisatie, de zichtbaarheid en responsiviteit, grondslag en financiën, partners en projecten van enkele organisatie en ook de promotie en begeleiding.

3.2.3 STAGES

3.2.3.1 ERASMUS+

Erasmus+ is een initiatief van de Europese Commissie. Het is het subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. De visie is dat jonge mensen zich kunnen ontwikkelen door onderwijs, opleidingen en levenslang leren in een internationale en open maatschappij. Een van de doelen is het stimuleren van de kenniseconomie van Europa. Voor de periode 2014-2020 was er ongeveer 15 miljard euro voor Erasmus+ programma gereserveerd.⁴⁷ Naast studieprogramma's biedt Erasmus+ financiële steun aan voor één (of meer) praktische stage(s) bij je opleiding. Studenten in alle studiejaren hebben de gelegenheid om tijdens elke studie tussen 2 en 12 maanden stage te lopen. De hoogte van de financiële steun hangt af van de bestemming. Omdat het een programma van de Europese Unie is, worden vooral Europese landen aangetrokken. In de laatste jaren is de EU met sommige landen buiten de EU gaan samenwerken. De keuze van de stage is niet onderhevig aan beperkingen, als het maar iets te maken heeft met je opleiding. Het kan een internationaal bedrijf zijn, een universiteit, overheidsorgaan of een ambassade, etc. De definitieve keuze wordt gemaakt door de instelling voor hoger onderwijs.

3.2.3.2. AISEC

AISEC is een internationaal platform, die in jonge mensen potentieel zoekt en ontwikkelt. Het heeft ruim 100.000 leden in 126 landen, wat AISEC tot de grootste studentenorganisatie maakt. Het is al in de jaren '30 door een Tsjechische en een Belgische student opgericht. AISEC bemiddelt voor studenten in hoger onderwijs één attractieve

⁴⁷ Z.n., <<https://www.erasmusplus.nl/over-erasmus/wat-is-erasmus>> [cit. 2018-03-28]

buitenlandse stage waar dan ook ter wereld. Het doel is om werk- en culturele ervaring in een vreemd land te krijgen.

De organisatie helpt studenten aan een goede stage als een aanvulling van hun opleiding in de land van hun voorkeur. De voorwaarden zijn dat men studeert aan een HBO of een universiteit en in de meeste gevallen al afgestudeerd is als bachelor. Men moet de Engelse taal op ten minste B2 niveau beheersen. De stage duurt meestal tussen 3 en 18 maanden en wordt betaald naar rato van het salarisoniveau van het desbetreffende land.

3.2.3.3. IAESTE

IAESTE, bij de hele naam “The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience” is een non-profitorganisatie die na de Tweede Wereldoorlog in Engeland is opgericht. Zij wordt geleid door studenten, die andere studenten helpen door een stageplaats in het buitenland te bemiddelen. Op basis van wederzijdse uitwisseling gaan studenten van een technische opleiding een buitenlandse stage lopen. Het doel is de ontwikkeling van hun vak en talenkennis. De stages worden in vier categorieën verdeeld: onderzoek en ontwikkeling, professioneel, werkgebied en non specifiek.⁴⁸

3.2.3.4. THE INDONESIAN EXPERIENCE

Deze organisatie is door drie Nederlandse studenten opgericht, die tijdens de eigen stageperiode een passie voor het eiland Lombok hebben ontwikkeld en zo hebben zij besloten daar te blijven en de lokale bevolking te helpen zich te ontwikkelen. Zij bemiddelen tussen kleine lokale organisaties en mensen in het westen. Hun inzet is om een verbinding tussen Nederland en Indonesië te maken en getalenteerde motiveerde Nederlanders een ervaring op Lombok aanbieden.

De stageplaats is het eiland Lombok, dat te oosten van Bali ligt. Door de nadruk op kwaliteit eerder dan op kwantiteit te leggen, hebben zij een aantal interessante kleine organisaties geselecteerd. Te kiezen valt uit stages in een streekziekenhuis, justitiële

⁴⁸ Z.n., <https://en.wikipedia.org/wiki/International_Association_for_the_Exchange_of_Students_for_Technical_Experience> [cit. 2018-03-29]

jeugdinstelling, mobiele kliniek, universiteit, stichting voor mensen met een beperking of een basisschool.

3.2.3.5. INTERNSHIP INDONESIA

Internship Indonesia is het nummer één in Nederland op het gebied van stagebemiddeling in Indonesië met een officiële licentie om stages te mogen bemiddelen. Door een opleidingsstage in Indonesië willen Nederland en Indonesië de educatieve en culturele banden aanhalen en bevorderen. Te kiezen van uit een groot aantal stagen op het gebied van marketing, communicatie, zakendoen, engineering, architectuur, design, recht, HR management, financiën, IT, toerisme, maatschappelijke ontwikkeling, pedagogie en psychologie, fashion en food management of vrijetijds- en eventmanagement.

Alle studenten in het hoger onderwijs kunnen zich inschrijven. De registratie biedt een garantie van een op maat gemaakte stage, bijstand gedurende de hele stageduur en facultatieve uitstapjes naar bestemmingen in Indonesië.

3.2.3.6 WWW.VSO.NL

VSO is een van de meest betrouwbare organisaties voor werkbemiddeling in het buitenland. “Kennis delen helpt tegen armoede”⁴⁹ is haar motto. De visie van dit bedrijf is dat mensen met hun specifieke opleiding die in het buitenland gaan werken er niet voor vrij en zonder kosten kunnen leven, maar iets willen verdienen, zodat zij een salaris krijgen op lokaal niveau. Dus men kan alleen werken voor VSO als hij specifieke kennis aanbieden en inzetten. VSO is actief in verschillende landen in Afrika en Azië, het verandert voortdurend. De werkgelegenheid is heel divers. Van gezondheidszorgwerker, leerkracht, leider, marketing adviseur tot gender expert.

Men moet minimaal 23 jaar oud zijn en goed Engels spreken. Daarnaast moet je minimaal drie jaar relevante werkervaring hebben na je opleiding.

⁴⁹ Z.n., “Over VSO”. Beschikbaar online: <<https://www.vso.nl/landingspagina/kennis-delen-helpt-tegen-armoede>> [cit. 2018-03-15]

3.3. WAAROM EEN VRIJWILLIGER WORDEN

Werken een tijdje als vrijwilliger is zeker een leuke en nuttige verrijking van iedereen's leven. Het geeft men mogelijkheid zich te ontwikkelen en zijn talenten benutten. Het is een zinvolle vrijetijdsbesteding waarbij je nieuwe mensen leert kennen en maakt een meer begripvol gezichtspunt over het leven van andere mensen. Je kan jezelf in meerdere aspecten ontwikkelen en zelfstanding worden, samen met de organisatie beschikbare tijd en inzet bespreken en misschien een waardering krijgen. En omdat veel projecten tussen lokale maatschappij of dieren worden verwezenlijkt, kun je iets voor iemand anders betekenen. Het gevoel dat jij een verschil helpt maken, geldt alles. Iedereen die ooit een vrijwilligerswerk heeft geprobeerd, en het maakt niet uit als het binnen Europa, op een andere continent of in zijn eigen land was, kan bevestigen, dat hij dan de wereld helemaal anders ziet en leeft meer ontmoedig, dankbaar en gelukkig. Het verandert men en ik durf zegen dat in alleen maar positieve aspecten. Anderen brengen jou wat bij en andersom.

3.3.1 WAAROM JUIST IN INDONESIË

Werken buiten van Europa is een grote en geldige ervaring, want het zorgt voor dat je een "global mindset" hebt. Het ontwikkelt een internationaal perspectief, je culturele kennis groeit, je wordt meer flexibel en het maakt respect voor andere culturen en laat vooroordelen los. En in Indonesië is een voornamelijk bijzondere cultuur. De grootst islamitisch land ter wereld, toch leven zij daar allemaal in harmonie met andere religies en de volk is vriendelijk en goedhartig. Het is een land van duizenden eilanden, duizenden etnische groepen, wilde natuur, grote historie. Het land, waar armoede komt veel uit en mensen leven toch vrolijk. Het land dat voor 350 jaar door Nederlanders werd gekoloniseerd. Na deze lange tijd en na alle daden en schaden, die door Nederlanders werden gepleegd, kunnen nu zo jonge Nederlanders (en niet alleen Nederlanders) teruggaan naar dit land en helpen ze te ontwikkelen. Bovendien zouden mensen verrast zijn, hoeveel zij van een "ontwikkeling land" zelfs kunnen leren en nieuwe kennis dan terug naar Europa brengen.

De beschrijvende organisaties dienen tot dat de wereld een globale community wordt, dat je niet alleen de wereld leert kennen en iemand ergens helpt, maar ook dat jij jezelf als een bewust bewoner van de wereld voelt en dit gevoel zo verspreidt tussen anderen van je omgeving.

CONCLUSIE

Deze bachelorscriptie gaat over Indonesië, het eiland in Zuidoost-Azië. Ik neem dat als het potentiële doel van mijn interesse voor een korte werkpraktijk.

Dit werk bevat een theoretisch deel en is verder verdeeld in drie hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk behandel ik de geografie van Indonesië. Ik concentreer me op de belangrijkste eilanden. Hier beschrijf ik de demografie, de natuur, zodat de lezer die niet veel over Indonesië weet een idee ervan kan krijgen. Het tweede hoofdstuk beschrijft de tijd van de Nederlandse kolonisatie van Indonesië zodat de lezer de relatie tussen de geschiedenis en Nederland zou begrijpen. Het laatste hoofdstuk gaat over atypische werkgelegenheid, het hoofdthema van de scriptie. Dit bevat ook een lijst met jobintermediars waar kan men een werkpraktijk of de positie van vrijwilliger vinden. Dat zijn de meest wijdverbreide en voorkomende mogelijkheden die de lezer misschien zelf niet bedenkt.

Ten slotte, dit creëert een nieuw perspectief op het verkrijgen van werkervaring vanuit een geheel andere omgeving. Men kan geïnspireerd worden of het kan omgekeerd de lokale mensen inspireren. Ik zie vooral de voordelen van mijn werk hierin dat het de lezer nieuwe kansen in het verre opent Indonesië zodat dat geen meer onbereikbaar land is en als de lezer het als een potentieel object van belang kan beschouwen. Door dit soort werk kan men nieuwe levenservaringen krijgen. Verder biedt het werk informatie over het land of kan het nuttig zijn om meer te weten te komen over van de Indonesisch-Europese betrekkingen.

SHRNUTÍ

Tato bakalářská práce se zabývá Indonésií, ostrovní zemi v jihovýchodní Asii, jako o potenciálním objektu zájmu pro neobvyklou krátkodobou pracovní zkušenost.

Práce obsahuje pouze teoretickou část a je rozdělena do tří kapitol. V první se věnuje geografii Indonésie se zaměřením na nejvýznamější ostrovy, jejich geografii, demografii, přírodu a významnost, aby si čtenář, který o Indonésii mnoho neví, mohl o zemi udělat představu. Druhá kapitola popisuje dobu nizozemské kolonizace Indonésie, díky níž čtenář pochopí důležitost propojení historie této země s Nizozemím. Poslední kapitola je výčet druhů netypických pracovních možností včetně seznamu zprostředkovatelů dobrovolnictví a stáží, které jsou nejrozšířenějšími a nejběžnějšími možnostmi, jak v Indonésii pracovat a které by čtenáře možná nenapadly. Tím nabyde nový pohled na získání zkušeností.

Přínos své práce spatřuji především v tom, že se tímto mohou čtenáři otevřít nové možnosti, jak udělat ze vzdálené Indonésie zemi dosažitelnou a spatřit v ní i potenciální objekt zájmu a atraktivní možnost získání nové životní zkušenosti. Nabízí dostatečné množství informací o zemi a potenciálně může být nápomocná v prohlubování indonésko-evropských vztahů.

CONCLUSION

This informational thesis describes Indonesia, an island country situated in the South-East Asia. Its' objective is introducing this country as a potential point of interest for gaining a different and temporary work experience.

The first chapter is about geography of the country focusing at some of the most significant islands. It describes its' geography, demography, nature and its' importance so that the reader could make an idea about this country. The second chapter describes the history of Dutch colonization, thanks to which the reader will understand the connection between Indonesia and the Netherlands more profoundly. The last chapter is an enumeration of different kinds of work opportunities in a country like Indonesia and includes a complex list of mediors of volunteering and internship projects, which are the most spread out and common options, how to work in Indonesia and which might not cross one's mind.

Finally, I see the benefit of my thesis in the fact that it may open new possibilities for the reader which he might not have ever considered. It may make from this distanced and seemingly unreachable country an accessible country, which is worth as an object of interest of gaining an attractive experience that may even help the community and hummanity. It offers information enough, and, potentially, it can be supportive in intensification of Indonesian-European relations.

BRONNENLIJST

ISRAEL, Johnatan. (1995). *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall 1477-1806*, Oxford: Claredon Press. 1280p.

GAASTRA, Femme S. (1991). *De geschiedenis van de VOC*. Leiden: Walburg Pers Zutphen. 192p.

BAKKER, Johan de, & col. (2010). *Indonesië*, Den Haag: ANWB Media. 598 p.

BEULLENS, K., STORMS, B. (2007). *Vrijwilligers onder de loep literatuur studie*. Turnhout: Odyse-Van Gorp. 126p.

DOEL, W. H. VAN DEN (1994): DE STILLE MACHT. HET EUROPESE BINNENLANDS BESTUUR OP JAVA EN MADOERA, 1808-1942. AMSTERDAM: PROMETHEUS. 577P.

DUBOVSKÁ, Zorica, PETRŮ, Tomáš, ZBOŘIL, Zdeněk (2005). *Dějiny Indonésie*. První vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 576 s.

HORST, HAN VAN DEN (2002): *Dějiny Nizozemska*. První vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 667p.

KOTLER, Philip (2013). *Marketing management*. Essex: Pearson Education limited. 816p.

INTERNETBRONNEN

Dobrovolnictví. Praha: Národní informační centrum pro mládež. ISBN 978-80-88153-08-5. <http://www.naerasmusplus.cz/file/1969/EURODESK_Dobrovolnictvi_nahled.pdf>

'S JORGERS, capitol 1.1 <<http://pep-ebook.nl/hoofdstuk/vrijwilligersorganisaties/artikel/maatschappelijk-betrokken-ondernemers>>

<http://www.aiste.com>

<http://www.aisec.com>

<http://www.backdoorjobs.com>

<https://www.bmair.nl/Informatie/Indonesie/Sumatra.htm>

<http://www.businessdictionary.com/definition/adaptability.html>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/AIESEC>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Východofranská_ř%C3%ADše [cit. 2017-12-06]

<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=ID>

<http://digitalninomadstvi.cz/digitalni-nomadi/>

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities/traineeships-students_nl

<https://www.ensie.nl/redactie-ensie/vlogger>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Aceh#Government>

[https://en.wikipedia.org/wiki/Papua_\(province\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Papua_(province))

<http://www.erasmus.com>

<https://www.erasmusplus.nl/over-erasmus/wat-is-erasmus>

<http://www.goabroad.com>

<https://greenhearttravel.org/>

<http://www.greenpeace.nl/news/greenpeace-blokkeert-kap-indon/>

<http://www.greenpeace.nl/2014/Nieuwsberichten/Bossen/De-strijd-om-de-regenwouden-van-Indonesie/>

<http://indonesian-experience.nl>

<https://www.indonesie.nl/indonesie/reisgids/reisinformatie-indonesie/vrijwilligerswerk-indonesie/>

<http://www.inexsda.cz>

<http://intentionaltravelers.com/what-is-a-digital-nomad/>

<http://www.janaduff.estranky.cz/clanky/sociologie-zivotniho-stylu/>

<http://www.javaindonesia.org/general/population-religion-ethnicity-java-island/>

<https://www.joho.nl/vrijwilligerswerk/inhetbuitenland/>

<https://www.kurzy.cz/zpravy/365776-indonesie-zaziva-nejpomalejsi-rust-za-poslednich-5-let/>

<http://mijnreisparadijs.nl/vrijwilligerswerk-organisatie/>

<https://www.nemokennislink.nl/publicaties/indonesie-de-nummer-1-ontbosser/>

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Arak_\(Verre_Oosten\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Arak_(Verre_Oosten))

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Bataven>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Celebes>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Grafficus>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_Nederlandse_koloniën_en_handelsposten

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Molukken>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Pangkalan_Brandan

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Papoea_\(provincie\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Papoea_(provincie))

<http://nos.nl/op3/artikel/2036449-laptopje-open-en-gaan-werken-als-digitale-nomade.html>

<https://olomouc.rozhlas.cz/kaceni-tropickyh-lesu-na-borneu-prispiva-k-oteplovani-planety-potvrdil-vyzkum-6675059>

<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=549>

http://www.papuaerfgoed.org/nl/ontbossing_bedreigt_papua-cultuur

<http://purevolunteer.nl>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrijwilligerswerk/vraag-en-antwoord/wat-is-vrijwilligerswerk>

<https://www.stageindonesie.nl>

<https://www.stagemax.nl/stage-informatie/soorten-stages/wat-is-een-afstudeerstage>

<https://www.stagemotor.nl/studenten/stagehandleiding.php?link=3>

<https://www.tema.novinky.cz/nizozemsko>

<https://www.theguardian.com/environment/2018/feb/15/dramatic-decline-in-borneos-orangutan-population-as-150000-lost-in-16-years>

<http://www.theminimalists.com/minimalism/>

<http://www.toerisme-indonesie.nl>

<http://volkabulaire.nl/procrastinatie/>

<http://volunteer-travels.com>

<https://www.vrijwilligwereldwijd.nl/vrijwilligerswerk-indonesie/>

<http://www.vso.nl>

<https://www.wep.be/nl/vrijwilligerswerk-doen/indonesie>

<http://www.workaway.info>

<https://www.woordenboeken.nu/betekenis/nl/antropofaag>

<https://www.worldatlas.com/aatlas/infopage/islands.htm>

<http://www.yoho.org>

ANNOTATIE

Jméno autora: Caissa Enkt

Název univerzity a katedry: Univerzita Palackého, Olomouc, Filozofická fakulta, katedra nederlandistiky

Název bakalářské práce: Alternatieve werkgelegenheden in Indonesië

Anglický název bakalářské práce: Alternative job opportunities in Indonesia

Vedoucí bakalářské práce: Prof. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt.

Počet stran: 59

Počet znaků: 102 124

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: a) literární zdroje: 8

b) internetové zdroje: 64

Klíčová slova: Indonesië, geografie, kolonisatie, ontdekking reizen, Nederland, werkgelegenheid, ontwikkeling land, vrijwilligerswerk, stage, digital nomad

Krátká charakteristika: Tato bakalářská práce se zabývá ostrovním státem Indonésie. Cílem této bakalářské práce je přiblížit tuto zemi čtenáři v oblasti reálií, vysvětlit propojenost historie Nizozemí a Indonésie a sepsat ucelený přehled moderních pracovních možností, které by především mladé studenty a absolventy mohly zaujmout a napomoci v získání neobvyklé zkušenosti.